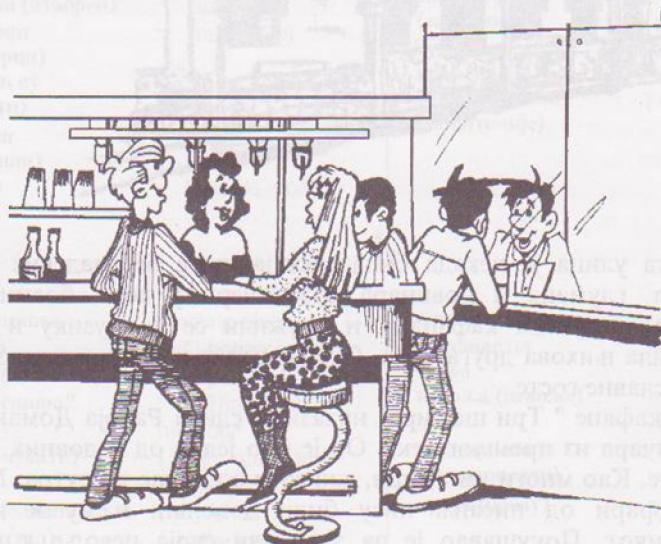


## ДРУГА ЛЕКЦИЈА ЗАБАВНИ ЖИВОТ НЕКАД И САД

А

### КАФАНЕ



Често се каже: "Све су то само обични кафански разговори!". Међутим, кафана је место где људи говоре отворено, искрено и опуштено. Ту се окупљају људи различитих професија и интересовања.

Београд је своју прву кафану добио 1592. године. У то време кафане су биле мале, са ниским столовима. У њима су се окупљали само мушкарци. Келнери су служили кафу, слаткише и пиће.

И данас, као некада, у кафанама се играју карте, билијар и шах; у новије време у кафићима се играју видео игре и флипери. У неким кафанама се окупљају становници једне улице или краја, негде припадници појединих професија ( глумци, певачи, књижевници, занатлије). У кафиће обично долази омладина.

Без кафана и кафића има мање места за пиће и губљење времена, али и више досаде и монотоније.

## Б СКАДАРЛИЈСКИ БОЕМИ



Скадарска улица је некада била састајалиште београдских боема-песника, писаца, глумаца и новинара. Из вечери у вече, боџи су се окупљали у скадарлијским кафанама и дружили се уз музику и песму. Скадарлија је била њихова друга кућа. Скадарлијске кафане и данас чувају сећање на своје славне госте.

На зиду кафане "Три шешира" налази се слика Радоја Домановића, познатог сатиричара из прошлог века. Он је био један од редовних гостију старе Скадарлије. Као многи уметници, живео је од данас до сутра. Мали и нередовни хонорари од писања нису били довољни њему и његовој породици за живот. Покушавао је да заборави своје невоље у пићу и дружењу са београдским боеџима. Многе занимљиве кафанске приче и шале инспирисале су његову прозу.

### I - Обележите тачне одговоре са ДА а нетачне са НЕ

1. У почетку су се у кафанама окупљали само мушкарци.
2. Радоје Домановић је био српски сатиричар и скадарлијски боеџ.
3. Домановић је имао велике хонораре од писања.
4. Скадарлија је била састајалиште београдских боеџа - писаца, глумаца, новинара.



## РЕЧИ И ИЗРАЗИ

### A

кафана (кафана)	-	cafe(s)
кафански	-	(of, belonging to) cafe
искрено	-	sincerely, openly
отворено	-	frankly
опуштено	-	in a relaxed way
окупљају се	-	(they) gather (to gather)
(окупљати се)	-	gathered
отворена (отворен)	-	opened
мушкарац	-	man (men)
(мушкарици)	-	
служили су	-	(they) served (to serve)
(служити)	-	
слаткиш	-	sweet(s), cake(s)
(слатканин)	-	
билијар	-	billiards, pool

флипер	-	flipper, pin-ball machine
припадник	-	member(s)
(припадници)	-	
гумац (глумци)	-	actor(s)
књижевник	-	writer(s)
(књижевници)	-	
невач (невачи)	-	singer(s)
занатлија	-	craftsman
(занатлије)	-	(craftsmen)
губљење	-	waste of time
времена	-	
монотонија	-	( of monotony )
(монотоније)	-	

### B

састајалиште	-	meeting place
боем (а)	-	( of ) bohemian( s )
песник (а)	-	( of ) poet( s )
"Три шешира"	-	"The Three Hats"
сећање	-	memory
чувају (чувати)	-	( they ) keep ( to keep )
славан (славни)	-	( of ) famous
на зиду (зид)	-	( on the ) wall

слика	-	painting
од данас до	-	from day to day
сутра	-	
невоља (невоље)	-	misfortune(s)
дух	-	spirit
инспирисао је	-	( it ) inspired (to inspire)
(инспирисати)	-	
проза (прозу)	-	prose



## ВЕЖБЕ

I – Промените реченице као у примеру

Скадарлија је чувена улица Београда.  
 Скадарлија је чувена београдска улица.

1. Скадарлија је била место боема .
2. Дух Београда из прошлог века, налази се у Домановићевој прози.

3. Атмосфера **кафана** пренета је и у прозу.
4. Гости **Скадарлије** седели су у њеним кафанама свако вече.
5. Радоје Домановић се стално дружио са босима **Београда**.
6. Многи уметници **Србије** долазили су у Скадарлију.

**II - Ставите речи у заградама у одговарајуће облике**

У Скадарлији се могу чути интересантне приче о београдским (уметник).  
У Скадарлији се могу чути интересантне приче о београдским уметницима.

1. Многи (песник) долазили су у Скадарлију.
2. Неки (писац) налазили су инспирацију у кафанским причама.
3. Домановић се дружио са многим београдским (уметник).
4. Познати (глумац) долазили су такође у Скадарлију.
5. У кафанама су се у почетку окупљали само (мушкарац).
6. Познати (књижевник) су били гости Скадарлије.

**III - Напишите три реченице. Употребите придеве: београдски, кафански, српски**

1. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
2. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
3. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_



IV - Одаберите одговарајуће речи из круга и завршите реченице испод цртежа

PROFESIJA

ŠTA RADI

novinar  
muzičar  
pevač  
glumac  
slikar  
pesnik

pevati  
slikati  
pisati  
svirati  
igrati



Ово је \_\_\_\_\_



Ово је \_\_\_\_\_



Ово је \_\_\_\_\_

Он \_\_\_\_\_ слику. Он \_\_\_\_\_ у  
позоришту



Ово је \_\_\_\_\_



Ово је \_\_\_\_\_



Ово је \_\_\_\_\_

Он \_\_\_\_\_ текстове за новине. Он \_\_\_\_\_ песму. Он \_\_\_\_\_ песме.

V - Од датих речи две не одговарају глаголу ИГРАТИ. Подвуците их.

ИГРАТИ { карте  
уз музику  
клавир  
у позоришту  
атлетику  
се са децом  
фудбал

VI - Ставите речи у заградама у одговарајуће облике

Домановић се са породицом доселио у ( Београд ).  
Домановић се са породицом доселио у **Београд**.

1. У почетку су само мушкарци долазили у ( кафана ).
2. Многи уметници су редовно посећивали ( кафане ).
3. Људи често одлазе у ( ресторан ) на ручак.
4. Млади људи обично иду у ( кафићи ).
5. Често идем у ( Скадарска улица ).
6. Хоћеш ли да идеш са мном у ( шетња ) по Скадарлији?

VII - Ставите речи у заградама у одговарајуће облике

У кафанама служе ( кафа и пиће ).  
У кафанама служе **кафу и пиће**.

1. У Скадарлији гости слушају ( иста музика ) као и боџици у прошлом веку.
2. У Скадарској улици можете видети ( многе старе кафане ).
3. У неким кафанама гости играју ( шах и карте ).
4. Никада не једем ( слаткиши ) у кафани.
5. Скадарлијске кафане су у прошлом веку имале ( интересантни гости ).



## Ц

### КАКО ЈЕ ЂУРА ОДРЖАО ОБЕЋАЊЕ

Ђура Јакшић, босм, песник и сликар, одлучио је да више не пије. Обећао је себи да неће ићи ни у једну скадарлијску кафану.

Исте вечери после одлуке, пролазио је поред кафана а није ушао унутра..." Нећеш Ђуро, одлучио си!" - мислио је. И није ушао!

Срећан, рекао је себи:" Браво Ђуро, имаш чврст карактер. Заслужио си једно пиће за награду!"

#### РЕЧИ И ИЗРАЗИ

одржати обећање	- to keep a promise	карактер	- character
одлучити	- to decide	заслужно си (заслужити)	- (you) deserved (to deserve)
после одлуке (одлука)	- (after) decision	награда	- prize
чврст	- firm		

#### I - Заокружите одговор који није тачан

- Ђура Јакшић је био
  - песник и сликар
  - босм
  - певач
- Ђура је одлучио
  - да не иде у скадарлијске кафане
  - да не иде у друге кафане
  - да више не пије
- Када је прошао поред кафана, Ђура је себи рекао
  - да неће више пити
  - да је заслужио пиће
  - да нема чврст карактер

#### II - Ставите речи у загради у одговарајуће облике

Ђура је рекао (себе) да неће ићи у скадарлијске кафане.  
Ђура је рекао себи да неће ићи у скадарлијске кафане.

- Обећао је (свој друг) да заједно иду на пиће.  
(добри пријатељи) да ће их чекати у кафани.  
(једна другарица) да ће шетати по Скадарлији.  
(његове сестре) да ће их посетити сутра.



Причајте: О Ђури Јакшићу  
О кафанама и о атмосфери у њима

Употребљавајте придеве: београдски, српски,  
скадарлијски, кафански.

Напишите неколико реченица о Ђури Јакшићу



---

---

---

## Д

### АНКЕТА

Социолози тврде да људи данас ретко излазе и мање се друже него раније. Магична ТВ кутија их све више везује за кућу.

У једној анкети питали су децу: "Шта бисте забранили својим родитељима?" Већина је одговорила: "Да тако дуго гледају телевизију!"

ТВ програм

ТВ БЕОГРАД 1	ТВ БЕОГРАД 2	ТВ БЕОГРАД 3	СТУДИО Б
06.50 Музички програм	15.25 ТВ водич	09.00 SUPER KANAL	10.00 Вести
07.00 Јутарњи програм	17.30 Региони данас	15.00 Метеор	10.02 Ко Јел' ја?
10.00 Школки програм	18.00 Београдски програм	15.30 Куда вечерае?	11.00 Породица
12.00 Цртани филм	19.30 Дневник	16.00 Вести	11.30 Дрво живота
14.30 Школки програм	20.00 Спортска среда	16.10 Спортски микс	12.00 Вести
16.00 Вести	23.00 Вести	18.00 Бизнис клуб	12.02 CNN
18.00 Путошке	00.00 SKY NEWS	19.00 Вести	17.00 Вести
19.30 Дневник		19.20 Бајка за лаку ноћ	17.02 Поподне
20.00 Играни филм		20.00 Вести	19.00 Дани у недељи
22.00 Ноћни програм		21.00 Тајм аут	19.30 Изборни пакет

### РЕЧИ

анкета  
магичан

- enquiry  
- magic

кутија  
везивати

- box  
- to tie ( up)



малишан - kid, youngster  
ретко - rarely

већина - most of the people

### I - Одговорите на питања

- a) 1. Зашто се људи данас мање друже него раније?  
2. Шта се деца не свиђа код родитеља?



- б) Погледајте ТВ програм и одговорите брзо.

1. Који програм се завршава први, а који последњи?
2. Који програм има највише емисија за школску децу?
3. У колико сати је филм на Првом програму?
4. Колико траје емисија за породицу на Студију Б?
5. Да ли на неком програму у 20 часова почиње спортска емисија?
6. Колико пута можете гледати вести на Трећем програму?
7. О чему је емисија на Трећем програму у 18,00 часова?



- a) Многи људи између изласка у позориште, биоскоп, кафану... и гледања телевизије код куће, често бирају ТВ? Шта мислите зашто је тако?

- б) Ви и телевизија:
- колико часова дневно гледате програм
  - да ли бирате шта ћете гледати
  - искључујете ли ТВ тек када идете да спавате
  - да ли гледате програм само зато што немате шта да радите



Одлучили сте да вече проведете код куће и гледате ТВ. Погледајте програм, изаберите и запишите шта ћете гледати.



## РАЗГОВАРАЈМО

О кафанама...

Када је отворена прва кафана и где?  
Ко је у почетку долазио у кафане, а ко се данас окупља у њима?  
Како се људи друже у кафанама?  
По чему су познате скадарлијске кафане?  
Ко је био Радоје Домановић?

Какве су кафане у вашем граду/земљи?  
Где се окупљају млади људи?  
Како се забављају, шта раде у кафанама, кафићима?

На каква места обично излазите?  
Како најрадије проводите слободно време?

Договорите се са партнером како да проведете слободно вече.

А	Б
Ви предлагате излазак у биоскоп позорнице кафану кафић	Ви предлагате занимљив ТВ програм

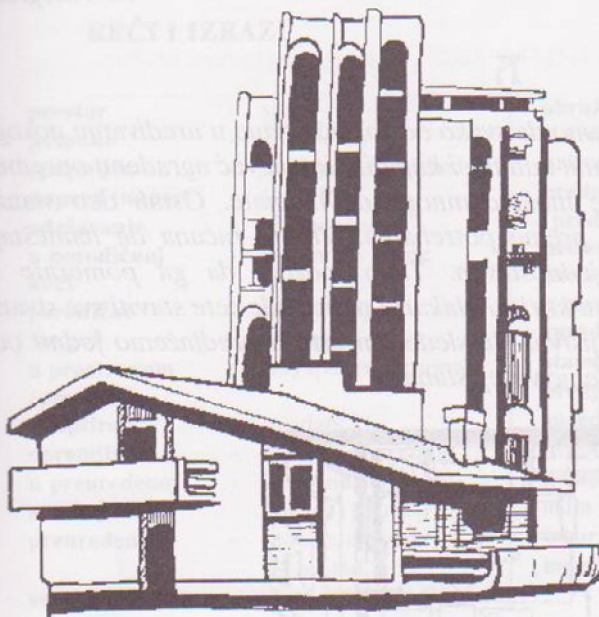
## ОБЈАШЊЕЊА И УПУТСТВА

- 1) Придеви изведени од именица наставком -СКИ, су присвојни и означавају припадање одређеном појму  
Скадарлија је чувена **београдека** кафана.
- 2) Поновите промену именица мушког рода на консонант (сугласник) -К у "Прегледу".





## STAN - PROSTOR NAŠE SREĆE



Gde biste radije stanovali: u savremenom stanu koji je potpuno opremljen i traži najmanje napora za održavanje? U porodičnoj kući, gde ćete imati više prostora i gde ćete moći raditi što god želite? U starom stanu, prostranom i u centru grada, koji možete adaptirati i opremiti? U lepo preuređenoj seoskoj kući, okruženi prirodom i u tišini?

Svaki od ovih tipova stanovanja ima svoje prednosti ali i nedostatke.

U novoj stambenoj zgradi, koja je obično u predgrađu, smetaće vam susedi.

U porodičnoj kući stanovanje je skuplje nego u stambenoj zgradi, a pored toga imaćete mnogo briga i poslova zbog održavanja kuće.

Stari stanovi obično nemaju centralno grejanje.

Za seosku kuću treba vam mnogo novca za održavanje. Osim toga, daleko je od grada, naročito kada zimi idete na posao.

Zato je svaki izbor kompromis između naših želja i mogućnosti.

## B IZ ČASOPISA NAŠ DOM

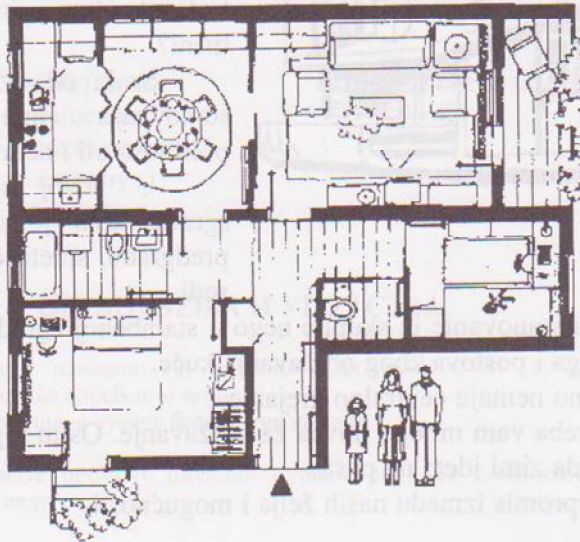
### Pismo jednog čitaoca

*Uskoro se selimo iz dvosobnog u trosoban stan. Našu tročlanu porodicu čine roditelji i odraslo dete - ja. Pitamo se kako bismo mogli lepo i funkcionalno da uredimo stan. Molimo vas da nam svojim stručnim savetom pomognete da najlepše i najlakše rešimo ovaj radosni problem .*

*Student Aca  
Novi Beograd*

### Odgovor arhitekte

*Predlažemo da svako od vas učestvuje u uređivanju novog stana. U svakom stanu kuhinja i kupatilo imaju već ugrađenu opremu i instalacije. Tu ne možete mnogo da menjate. Ostali deo stana možete da uredite prema potrebama. Vodite računa da nameštaj bude pokretan i jednostavan. Tako možete da ga pomerate i kombinujete. Vrlo su korisni plakari i police gde ćete staviti sve stvari potrebne u domaćinstvu. Na sledećem crtežu predlažemo jednu od mogućnosti za uređenje vašeg stana.*





### I - Povežite tipove stanovanja sa opisima

- |                          |   |
|--------------------------|---|
| - seoska adaptirana kuća | - potpuno opremljena ali smetaju susedi                                       |
| - porodična kuća         | - prostran, u centru, ali nema centralno grejanje                             |
| - savremeni stan         | - ima dosta prostora ali je stanovanje skupo, ima mnogo posla zbog održavanja |
| - starinski stan         | - okružen je prirodom i tišinom, ali treba dosta novca za održavanje.         |

### REČI I IZRAZI

#### A

<b>prostor</b>	- space
<b>potpuno</b>	- completely
<b>opremljen</b>	- equipped, furnished
<b>napora (napor)</b>	- (of) effort
<b>održavanje</b>	- maintenance
<b>u porodičnoj kući</b>	- in a family house
<b>porodični</b>	- family (adj.)
<b>što god</b>	- whatever
<b>u prostranom (prostran)</b>	- (in) spacions, roomy
<b>adaptirati</b>	- to adapt
<b>opremiti</b>	- to furnish, to equip
<b>u preuređenoj seoskoj kući</b>	- in a renovated rural (village) house
<b>preuređen</b>	- redone, altered, renovated
<b>seoski</b>	- rural, village (adj.)

<b>okruženi (okružen)</b>	- surrounded (by)
<b>priroda</b>	- nature
<b>prednosti (prednost)</b>	- advantage(s)
<b>nedostatak (nedostatak)</b>	- disadvantage(s)
<b>u stambenoj zgradi</b>	- in an apartment block, block of flats
<b>stambeni</b>	- residential, housing
<b>predgrade</b>	- suburb
<b>susedi (sused)</b>	- neighbour(s)
<b>briga</b>	- worry
<b>kompromis</b>	- (of) compromise
<b>osim toga</b>	- besides
<b>izbor</b>	- choice
<b>moćnost</b>	- possibility

#### B

<b>iz časopisa (časopis)</b>	- (from) magazine
<b>tročlanu (tročlani)</b>	- having three members, of three
<b>čine (činiti)</b>	- (they) make(to make)
<b>odraslo (odrastao)</b>	- grow up
<b>funkcionalno</b>	- functionally
<b>stručnim savetima</b>	- expert advice
<b>savet</b>	- advice
<b>arhitekta</b>	- architect

<b>predlažem (predlagati)</b>	- (I) suggest (to suggest)
<b>učestvuje (učestvovati)</b>	- (he) takes part (to take part)
<b>ugradenu opremu</b>	- built in equipment
<b>instalacije (instalacija)</b>	- installation(s)
<b>voditi računa</b>	- to pay attention
<b>nameštaj</b>	- furniture



<b>pokretan</b>	- movable
<b>jednostavan</b>	- simple
<b>pomerate (pomerati)</b>	- (you) move (to move)
<b>kombinujete (kombinovati)</b>	- (you) combine (to combine)

<b>plakara (plakar)</b>	- (of) built in cupboard(s)
<b>polica</b>	- shelf
<b>dvorište</b>	- courtyard



### VEŽBE

#### I - Date rečenice povežite rečima KOJI i GDE, u odgovarajućem obliku

Radije bih živela u savremenom stanu. On je potpuno opremljen.  
Radije bih živela u savremenom stanu **koji** je potpuno opremljen.

1. On bi živio u porodičnoj kući. U njoj ima više prostora.
2. Bio sam u lepoj seoskoj kući. Kuća je daleko izvan grada.
3. Kuhinja i kupatilo imaju instalacije. Instalacije su već ugrađene.
4. U stanu su potrebni plakari i police. U njih možemo staviti sve stvari potrebne u domaćinstvu.
5. Adaptirao je seosku kuću. Za nju je potrošio mnogo novca.

#### II - Dovršite rečenice odgovarajućim oblicima reči KOJI i GDE

1. Porodična kuća je prostor ..... možemo raditi što god želimo.
2. Ovo je stara kuća ..... sam hteo da kupim.
3. U centru grada nalazi se stan ..... je potpuno opremljen.
4. Živim u porodici ..... ima tri člana.
5. Ovo je nameštaj ..... mogu da pomeram po stanu.
6. Živim u seoskoj kući ..... se osećam bolje nego u savremenom stanu.

### III - Napišite dve rečenice i upotrebite reči KOJI i GDE

1. \_\_\_\_\_
2. \_\_\_\_\_

### IV - Popunite tabelu prema tekstu lekcije

prednosti		nedostaci
	savremeni stan	
	porodična kuća	
	starinski stan	<i>tehnički nedostaci</i>
<i>lepa priroda i tišina</i>	adaptirana bivša seoska kuća	

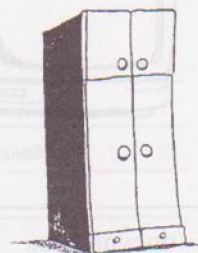
### V - Upišite koji delovi nameštaja su za dnevnu i spavaću sobu, a koji su za kuhinju



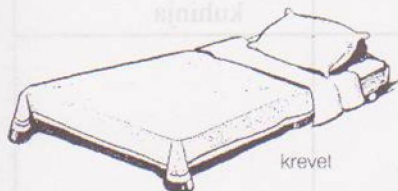
stona lampa



radni sto

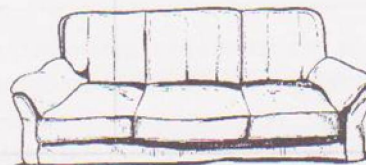


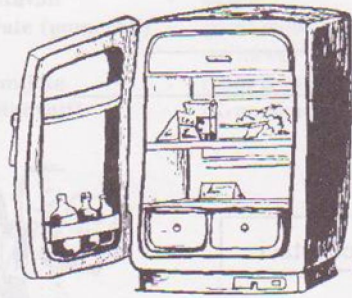
plakar



krevel

trosed





frižider



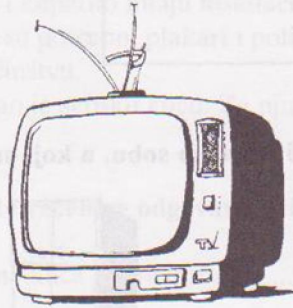
fotelja



stolica



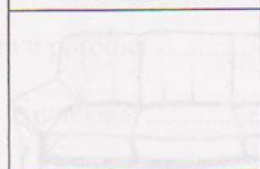
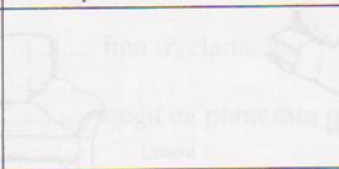

polica



televizor



šporet

dnevna soba	spavaća soba	kuhinja
		



## VI - Reči u zagradi stavite u odgovarajući oblik

Oni stanuju u (savremeni stan).  
Oni stanuju u **savremenom stanu**.

1. U (porodična kuća) imate više prostora.
2. Njegov stan se nalazi u (centar grada).
3. U (stambena zgrada) smetaju nam susedi.
4. U (plakari i police) nalaze se razne stvari za domaćinstvo.
5. Živeli su dugo u (adaptirana seoska kuća).
6. Oni bi radije stanovali u (savremen stan).

## VII - Stavite reči u zagradi u odgovarajuće oblike

Ambijent stana utiče na (naša ličnost).  
Ambijent stana utiče na **našu ličnost**.

Ambijent stana utiče na (odnos prema porodici) \_\_\_\_\_  
(čovkovo raspoloženje) \_\_\_\_\_  
(naše zdravlje) \_\_\_\_\_  
(svi članovi) porodice \_\_\_\_\_





### **RAD U PAROVIMA**

Prodaje se adaptirana kuća.

**A**

Vi ste kupac; pitate za cenu, mesto prostorije, blizinu prevoza, dvorište, grejanje, veličinu ...  
Pokušavate da otkrijete nedostatke.

**B**

Vi ste prodavac. Odgovarate na pitanja i ističete prednosti kuće (hvalite je).

**Opišite ukratko svoj stan. Koje su prednosti i nedostaci? Koristite reči KOJI, GDE**

---

---

---

---

---

---





**D**

**GRAD KAO JEDNA KUĆA**

Paolo Soleri, poznati arhitekta, pokušava da reši problem savremenog stanovanja. U jednom kraju Arizone on gradi potpuno nov, neobičan grad koji će izgledati kao jedna velika građevina. Grad će moći da primi 6000 stanovnika. Oni će na jednom mestu stanovati, raditi, zabavljati se...

Svaka porodica će imati veliki prostor za sebe jer neće biti automobila, širokih ulica, parkirališta. Biće potrebno samo 10 minuta da se pređe s jednog kraja grada na drugi, a netaknuta priroda biće svuda oko njega.

**REČI**

**građevina** - building  
**kultura** - culture  
**parkiralište** - parking lot, car park

**netaknut** - untouched, virgin  
**priroda** - nature

**I - Zaokružite šta je tačno**

U ovom neobičnom gradu neće biti:

- a) dovoljno prostora za svaku porodicu
- b) parkirališta i automobila
- c) mesta za zabavu
- d) netaknute prirode

**II - Završite rečenice prema tekstu**

1. U Solerijevom gradu će moći da živi \_\_\_\_\_
2. U gradu neće biti automobila, širokih ulica, parkirališta i zato će svaka porodica \_\_\_\_\_
3. Ljudi neće provoditi sate i sate u kolima jer će biti potrebno samo \_\_\_\_\_



Razgovarajte s partnerom o mestu u kome živite.

Pitajte:

- o načinu stanovanja
- o saobraćaju
- o prirodi
- o druženju sa prijateljima



Zamislite da ste stanovnik Solerijevog grada.

Napišite pismo prijatelju o tome kako živite i kako se osećate u tom gradu.



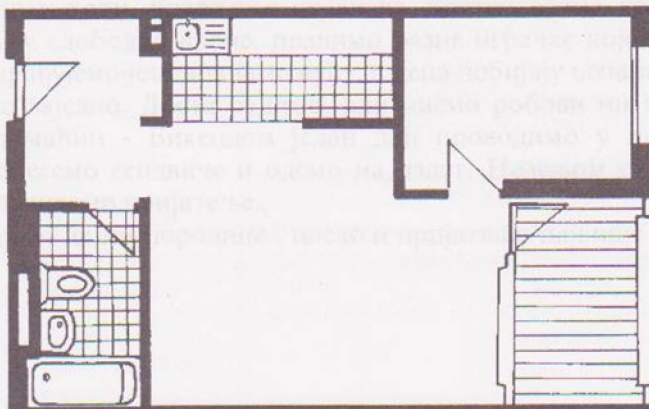
### **RAZGOVARAJMO**

Svi tipovi stanovanja imaju prednosti i nedostatke. Recite nešto o:

- savremenom stanu u novijoj stambenoj zgradi
- starinskom stanu u centru grada
- porodičnoj kući
- seoskoj adaptiranoj kući

Svako stambeno rešenje je neka vrsta kompromisa. Objasnite zašto.

Kako urediti stan - uz pomoć stručnjaka ili sam? U čemu stručnjak može da nam pomogne?



Nacrtajte na tabli ovaj plan dvosobnog stana. Zatim ucrtajte opremu i nameštaj onako kako vam govori vaš partner.

- Ovde je lista elemenata koji mogu biti važni kada birate kuću. Dodajte svoje ideje i obeležite ih po važnosti (po vašem mišljenju) brojevima 1, 2 .....

- |                             |                        |
|-----------------------------|------------------------|
| - cena                      | - stanje kuće          |
| - broj soba                 | - bašta                |
| - mesto (lokacija)          | - centralno grejanje   |
| - blizina autobuske stanice | - veličina dnevne sobe |
| - nova                      | - lep pogled           |
| - stara                     | - dosta sunca          |

### OBJAŠNJENJA I UPUTSTVA

1) Reči KOJI, GDE vezuju relativne (odnosne) rečenice:

Živi u seoskoj kući **koja** se nalazi daleko od grada.

Odnosne rečenice sa isključivo mesnim značenjem mogu imati veznik GDE umesto zamenice KOJI.

U stanu su potrebne police GDE (na koje) možemo skloniti mnoge stvari.

2) Ponovite lokativ imenice i prideva "Pregledu".





## ЧЕТВРТА ЛЕКЦИЈА

## БРАК И ПОРОДИЦА

### А "СУПЕР ТАТА"



Један београдски часопис сваке године организује такмичење за титулу " супер тата ".

Новинар је посетио једног од добитника ове титуле и разговарао са њим и са члановима његове породице.

Инжењер Миливој Петровић је већ петнаест година у срећном браку са супругом Слађаном. Брачни пар Петровић има петоро деце: три кћерке и два сина. Станују у двособном стану.

Новинар је питао домаћине како живе.

- Као што видите, ми нисмо богати - одговорио је Миливој. Запослен сам само ја, а супруга има доста посла и код куће.

- Тако је - рекла је домаћица - али није лако живети са једном платом. Зато је мој некадашњи хоби, прављење играчака, постао веома користан. Деца, Миливој и ја, у слободно време, правимо разне играчке које продаје један бутик. Тако зарађујемо још новца за кућу, а деца добијају цепарац.

- Све радимо заједно. Доста радимо, али нисмо робови ни куће ни новца - рекао је домаћин - Викендом један дан проводимо у природи. Обично суботом понесемо сендвиче и одемо на излет. Недељом спремамо бољи ручак и тада позивамо пријатеље.

- Могу да кажем да ми породица, посао и пријатељи највише значе у животу.

## АНКЕТА

Шта мислите о браку?

"Брак, зашто да не? Удвоје је лакше победити сваку кризу, па и скономску" - рекла је једна млада студенткиња.

Многе анкете су показале да највећи број младих има позитивно мишљење о браку. Сматрају да су за брак најважнији љубав, поштовање и разумевање.

Традиционалне улоге мушкарца и жене данас се мењају. Некада је мушкарац био "глава породице". Он је зарађивао, а жена је бринула и о деци и о кући. У савременој породици жена није само домаћица. Врло често је запослена. Брига о кући и деци постаје заједничка.

Млади одбацују стара схватања о "мушким" и "женским" пословима. Није више необично да мушкарац очисти кућу усисивачем, да укључи машину за прање веша, да припреми неки специјалитет.

Већина младих жели брак "за цео живот", али не по сваку цену. Зато су спремни на развод ако брак не успе.

### 1 - Заокружите шта је тачно

1. Студенткиња има позитивно мишљење о браку јер:

- a) удвоје је лакше победити сваку кризу
- b) само мушкарац зарађује
- c) жена брине и о кући и о деци

2. У савременој породици жена је:

- a) само домаћица
- b) често запослена
- c) "глава породице"

3. Већина младих:

- a) не жели брак
- b) није спремна на развод ако брак не успе
- c) има позитивно мишљење о браку



II - Упишите следеће речи у колоне ДА или НЕ

поштовање  
 професија

љубав  
 године

пријатељство  
 разумевање

ДА

НЕ

За брак су значајни \_\_\_\_\_

РЕЧИ И ИЗРАЗИ

А

за титулу - ( for ) title  
 (титула)  
 добитника - ( of ) winner  
 (добитник)  
 у браку ( брак ) - ( in ) matrimony,  
 marriage  
 брачни пар - married couple  
 домаћине - host(s)  
 (домаћин)  
 домаћица - housewife, hostess  
 богат(и) - rich  
 плата - pay, wage  
 некадашњи - former, one-time

хоби - hobby  
 прављење играчака - making toys  
 играчка - toy  
 корисан - useful  
 butik - boutique  
 зарађујемо - ( we ) earn ( to earn )  
 (зарађивати)  
 џепарац - pocket money  
 успевате (успевати) - ( you ) manage  
 ( to manage )  
 роб (робови) - slave(s)

Б

удвоје - together (of two)  
 кризу ( криза ) - crisis  
 економску - economic  
 (економски)  
 позитивно - positive  
 (позитиван )  
 сматрају - (they) think (to think,  
 (сматрати) to consider)  
 поштовање - respect  
 разумевање - understanding  
 традиционалне - traditional  
 (традиционалан)  
 улоге (улога) - role(s)  
 глава породице - head of the family  
 бринула (бринути) - (she) took care (of)  
 (to take care)  
 брига - care, concern  
 одбацују - (they) abandon (to  
 (одбацивати) abandon)

очисти (очистити) - (he) cleans ( to clean)  
 усисвачем - (with) vacuum  
 (усисвач) cleaner, Hoover  
 укључи(ти) - (he) turns on (to turn  
 on)  
 машина за прање - washing machine  
 веша  
 веш - laundry  
 припреми - (he) makes (to make)  
 (припремити)  
 пегла(пеглати) - (she) irons (to iron)  
 за цео живот - for life  
 по сваку цену - at all costs  
 спремни(спреман) - ready, prepared  
 развод - divorce  
 успе (успети) - (it) succeeds (to  
 succeed)





## ВЕЖБЕ

### I - Употребите ЗАТО и ЗАТО ШТО

Лакше је победити кризе удвоје. Млади радо живе у браку.  
Лакше је победити кризе удвоје, **зато** млади радо живе у браку.  
Млади радо живе у браку **зато што** је лакше победити кризе удвоје.

1. Данас има много запослених жена. Улоге у кући су се промениле.
2. Жена раније није била запослена. Проводила је много времена код куће.
3. Запослен је само тата Миливоје. Породица Петровић живи од једне плате.
4. Деца праве играчке. Могу да зараде за џепарац.
5. Важно им је да буду заједно. Сваки слободан тренутак проводе са децом.

### II - Допуните реченице одговарајућим везницима И,А,НИ

1. У добром браку има \_\_\_ љубави \_\_\_ поштовања \_\_\_ разумевања.
2. У лошем браку нема \_\_\_ љубави \_\_\_ поштовања \_\_\_ разумевања.
3. Раније је мушкарац зарађивао, \_\_\_ жена је бринула о деци и кући.
4. Данас многе кућне послове обављају \_\_\_ жена \_\_\_ мушкарац.
5. У бројној породици увек има посла \_\_\_ за мужа \_\_\_ за жену \_\_\_ за децу.
6. Тата Миливоје ради \_\_\_ мама остаје код куће.
7. Суботом кувају ручак \_\_\_ недељом одлазе са сендвичима у природу.
8. Имају много посла, али нису робови \_\_\_ куће \_\_\_ деце \_\_\_ новца.

### III - Напишите три реченице и употребите везнике И,А,НИ

1. \_\_\_\_\_
2. \_\_\_\_\_
3. \_\_\_\_\_

IV - Сликате по ИЛИА у одговарајућим категоријама



слика 1



слика 2



слика 3



слика 4

Шта радe?

Чиме?

1. \_\_\_\_\_
2. \_\_\_\_\_
3. \_\_\_\_\_
4. \_\_\_\_\_

1. \_\_\_\_\_
2. \_\_\_\_\_
3. \_\_\_\_\_
4. \_\_\_\_\_

V - Погледајте Маријино породично стабло\*



а) **Напишите**

Родитељи њене мајке су \_\_\_\_\_ и \_\_\_\_\_.

Брат њене мајке је \_\_\_\_\_.

Сестра њене мајке је \_\_\_\_\_.

Родитељи њеног оца су \_\_\_\_\_ и \_\_\_\_\_.

Брат њеног оца је \_\_\_\_\_.

Сестра њеног оца је \_\_\_\_\_.

б) **Одговорите**

1. Има ли Марија деце?
2. Колико браће има Марија?
3. Има ли Марија сестре?
4. Да ли Маријина мајка има браћу и сестре?
5. Колико Маријин отац има браће и сестара?

\* породично стабло - family tree



## VII - Ставите реч ДЕЦА у одговарајуће облике

Родитељи брину о \_\_\_\_\_ .  
Родитељи брину о деци \_\_\_\_\_ .

1. Викендом, Миливоје и Слађана иду са \_\_\_\_\_ у природу.
2. Родитељи дају цепарац \_\_\_\_\_ .
3. Сваки слободан тренутак родитељи проводе са \_\_\_\_\_ .
4. За \_\_\_\_\_ је важно да у породици има љубави, поштовања и разумевања.
5. Некада је жена бринула о кући и о \_\_\_\_\_ .

## VIII - Напишите одговоре

1. Колико чланова има ваша породица? \_\_\_\_\_
2. Колико деце имају ваши родитељи? \_\_\_\_\_
3. Ко је запослен? \_\_\_\_\_
4. Ко углавном ради кухње послове? \_\_\_\_\_
5. Шта ви радите у кући? \_\_\_\_\_

## Ц

### АНЕГДОТА



После венчања, договарају се муж и жена:

ЖЕНА: "Хајде да се договоримо. Слажеш ли се да о важним стварима одлучујеш ти, а о мање важним да одлучујем ја?"

МУЖ: "Важи! Али обчај да ћеш поштовати договор."

ЖЕНА: "Како да не ! Обечавам!"

После двадесет година...

" И? Да ли је твоја жена одржала обећање?" - пита га пријатељ.

" Замисли, молим те, већ двадесет година сам у браку и још се није десила ни једна важна ствар."

## РЕЧИ И ИЗРАЗИ

после венчања - after the wedding  
слажеш ли се - (do you) agree (to  
(слагати се) agree)  
важи! - Alright! Agreed!

одржати обећање - to keep a promise  
замисли - (you) imagine  
(замислити) (to imagine)

### I - Заокружите шта мислите да је тачно

1. Муж и жена су се договорили да:
  - a) муж одлучује и о важним и о мање важним стварима
  - b) муж одлучује о важним а жена о мање важним стварима
  - c) жена не одлучује ни о важним ни о мање важним стварима
  - d) заједно одлучују о свему
2. У овом браку одлучује
  - a) муж
  - b) жена
  - c) и муж и жена
  - d) ни муж ни жена

### II - Допуните реченице одговарајућим глаголима

договарати се	договорити се
одлучивати	одлучити
дешавати се	десити се

1. Када су се пре двадесет година венчали, \_\_\_\_\_ како ће одлучивати у браку.
2. Али, никада се није \_\_\_\_\_ ни једна важна ствар.
3. Жена је увек \_\_\_\_\_ о свему.
4. У браку се често \_\_\_\_\_ и важне и мање важне ствари.
5. Муж и жена се обично \_\_\_\_\_ о свему.
6. Заједно су \_\_\_\_\_ како ће живети заједно.

## РАД У ПАРОВИМА



У кући треба обавити следеће послове:  
спремити кућу, скувати ручак, пеглати веш,  
променити осигурач...

Разговарајте:

- које послове ћете ви урадити
- који послови су "мушки" који "женски"
- шта не волите да радите у кући

Завршите овај дијалог

А: Могли бисмо сутра да спремимо стан.

В: Слажем се, али шта треба да урадим?

А: Да ли можеш да ...

В: ...

А: ...

В: ...



Један педесетогодишњак прича пријатељу:

"Моја жена воли да вечера у седам сати. Ја сам гладан тек у девет. Проблем смо решили тако што вечерамо у осам. Тако није добро ни њој ни мени. Ето, то се зове договор у браку!"

Напишите овај текст у директном говору

ЖЕНА : " Вечераћемо у седам сати " "

МУЖ : " \_\_\_\_\_ "

ЖЕНА : " \_\_\_\_\_ "

МУЖ : " \_\_\_\_\_ "

ЖЕНА : " \_\_\_\_\_ "

МУЖ : " \_\_\_\_\_ "



## Д

### СРЕЋА ЈЕ ...

Постоје ли мале ствари које нас чине срећним?

Наравно да постоје!

На ово питање људи су давали различите одговоре. Које им то мале ствари улепшавају живот? Ево неколико одговора:

- када се појави такси у тренутку када почиње киша
- када након посла видим своју децу како трче према мени
- чашица вискија и цигарета
- куповина

Важне ствари које људе чине срећним су:

- породица и пријатељи - 32%
- хоби и забава - 20%
- успех у послу или у било чему - 13%
- природа - 10%
- храна - 3%
- здравље - 4%
- новац - 3%
- изненађење - 3%
- остало - 12%

### РЕЧИ И ИЗРАЗИ

улепшавати	- to beautify, make beautiful
након	- after
остало	- the rest, the remaining

I - 1. Да ли људе чине срећним

- а) само важне ствари
- б) и важне и мале ствари
- в) мале ствари

2. Многе људе чини срећним

- а) здравље
- б) природа
- в) породица и пријатељи
- г) новац

II - 1. Завршите реченице одговарајућим речима из табеле

пријатељство	богатство	чист ваздух
велики стан	викенд ван куће	добра плата
поштовање	реке и шуме	љубав
деца		

а) За људе које усрећује новац важно је

---

---

---

б) За људе које усрећује породица важно је

---

---

---

ц) За људе које усрећује природа важно је

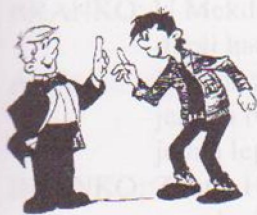
---

---

---

2. Направите редослед крупних ствари које ВАС чине срећним и обележите их бројевима од 1 до 10

- |  |                                     |                                    |                                |
|--|-------------------------------------|------------------------------------|--------------------------------|
| <input type="checkbox"/> хоби и забава | <input type="checkbox"/> здравље    | <input type="checkbox"/> породица  | <input type="checkbox"/> новац |
| <input type="checkbox"/> успех у послу | <input type="checkbox"/> изненађење | <input type="checkbox"/> пријатељи | <input type="checkbox"/> деца  |
| <input type="checkbox"/> природа       | <input type="checkbox"/> храна      |                                    |                                |



А

Б

Употребите са партнером претходне одговоре. Разговарајте:

Највише ме чини срећним (срећном) ... зато што ...

За мене је најважније... зато што ...



Напишите три мале ствари које вас чине срећним

1. \_\_\_\_\_
2. \_\_\_\_\_
3. \_\_\_\_\_



### РАЗГОВАРАЈМО

Брак некад и сад

Шта се променило (подела послова, брига о деци, глава породице ...) у браку.

Брак у вашој земљи - традиционалан или савремен?

Шта млади мисле о браку?

Да ли је развод дозвољен?

Разговарајте са партнером

1. Шта је за брак најважније?
2. Желите ли брак за цео живот?
3. Шта је боље: развод брака или брак по сваку цену? (лош брак или добар развод)
4. Колико је породица важна за срећу?

О срећи

1. Како замишљате своју срећну будућност?
2. Опишите једну ситуацију у којој сте били срећни.

### ОБЈАШЊЕЊА И УПУТСТВА

- 1) Везник **ЗАТО ШТО** се употребљава у реченицама које изражавају узрок вршења радње у главној реченици.

Жена је раније проводила много времена у кући **зато што** није била запослена.

- 2) Везник **И** се употребљава у реченици са потврдним обликом глагола, а везник **НИ** са одричним обликом глагола. Везник **А** везује супротне реченице.

У браку је важно **и** разумевање **и** поштовање.

Они нису робови **ни** куће **ни** деце **ни** новца.

Тата ради а мама остаје код куће.



## PETA LEKCIJA

## ISHRANA

### A

### PRAVILNA ISHRANA - DUŽI ŽIVOT



Nepravilna ishrana je često uzrok mnogih bolesti. Jednolična ishrana nije zdrava, kao ni vrlo slatka, slana, masna i suviše začinjena jela. Nije dobro kada se jede više nego što treba i kada je hrana previše vruća ili hladna. Jedno od osnovnih pravila zdrave ishrane je raznovrsnost. Organizmu su potrebni raznovrsni sastojci: belančevine, ugljeni hidrati, masti, minerali, vitamini i zdrava, čista voda.

Treba voditi računa i o bojama hrane! Smatra se da je najbolja "šarena" trpeza na kojoj su razne boje: crvena, zelena, žuta, bela. Pravilo je da ima više obeda u toku dana. Osnovni su: doručak, ručak i večera. Za decu, stare i bolesne važno je da imaju po pet manjih obeda. Stara izreka kaže: "Ko preskače samo jedan obed, preskače zdravlje". Pravilnom ishranom mogu se sprečiti i izlečiti mnoge bolesti.

### B

### NA ULICI

ANA: Kuda ćemo danas na ručak?

BRANKO: U Meksdonalds, naravno, na dupli hamburger.

ANA: Ne dolazi u obzir! Dosta mi je jela na brzinu. Danas te vodim u jedan lep, specijalni restoran.

BRANKO: Znam. Hoćeš da me vodiš na povrće. Žao mi je, ali za mene ručak bez mesa nije ručak.

ANA: Ne brini, ne vodim te u vegetarijanski restoran. Ovde možeš dobiti sve vrste mesa osim svinjskog. I najsvežije povrće! A tek ambijent! Fina, tiha muzika, dobra usluga, pravo mesto da se dobro jede i razgovara.

BRANKO: Dobro, ubedila si me, idemo tamo.



## U RESTORANU

BRANKO: Zašto se ovaj restoran zove VIVA - zdrava hrana?

ANA: Ovde se pripremaju jela i za ljude sa zdravstvenim problemima, za dijabetičare, srčane bolesnike, za gojazne.

BRANKO: Vidi, salata od celera i kelja!

ANA: Da, ovde ima dosta jela i salata od povrća i žitarica koje su vrlo zdrave i korisne.

BRANKO: Šta ima od slatkiša?

ANA: To će ti se svideti! Slatkiši u ovom restoranu nemaju mnogo šećera i masnoće, a to znači da ne goje.

BRANKO: Znaš, ovaj restoran mi se sve više sviđa!

### I - Odgovorite na pitanja

1. Šta je često uzrok mnogih bolesti?
2. Šta znači „šarena“ trpeza?
3. Koliko obeda treba da imamo dnevno?
4. Šta se može sprečiti pravilnom ishranom?

### II - Označite sledeće rečenice sa DA (tačno) ili sa NE (netačno)

PRIMER: Treba jesti suviše posoljena i začinjena jela. Ne

1. Pravilnom ishranom možemo sprečiti mnoge bolesti. \_\_\_
2. Pogrešno je voditi računa o bojama hrane. \_\_\_
3. Tačna je izreka - "Ko preskače samo jedan obed, preskače zdravlje." \_\_\_
4. Deca, stari i bolesni ljudi treba da uzimaju po pet manjih obeda. \_\_\_

### REČI I IZRAZI

pravilna (pravilan)	- healthy
ishrana	- food, diet, eating
uzrok	- cause
jednolična (jednoličan)	- monotonous
slatka (sladak)	- sweet
slana (slan)	- salty

### Ž

masna (mastan)	- fatty
začinjena (začinjen)	- seasoned
vruća (vruć)	- hot
raznoversnost	- diversity
belančevine (belančevina)	- protein(s)
ugljeni hidrati	- carbohydrate



masti	- fats	izreka	- saying
minerali	- minerals	preskače	- (he) skips (to)
vitamini	- vitamins	(preskakati)	skip)
vodite računa (voditi računa)	- (you) pay attention to	sprečiti	- to prevent
obed	- meal	izlečiti	- to cure

## B

Ne dolazi u obzir!	- It is out of question! No way!	stručnjaci	- expert(s)
Dosta mi je!	- I m fed up with ...	(stručnjak)	
vegetarijanski	- vegetarian	sastavljaju	- (they) make,
osim svinjskog	- (apart from) pork	(sastavljati)	compose (to make)
(svinjski)		menije (meni)	- menu(s)
svež	- fresh	od celera (celer)	- (of) celery
ubedio (ubediti)	- (you) convinced (to convince)	od kelja (kelj)	- (of) kale
Biće ti jasno!	- It will be clear to you!	od žitarica (žitarice)	- (of) cereal
jasno	- clear	svideti se	- to like
		masnoće (masnoća)	- fat
		gojiti	- to make fat



## VEŽBE

### I - Izostavite subjekat i izmenite sve što je potrebno

Mnogi ljudi jedu i piju previše vruće i hladno.  
Jede se i pije previše vruće i hladno.

1. Često jedemo više nego što je potrebno.
2. Ponekad preskačemo obed.
3. Pravilnom ishranom možemo sprečiti mnoge bolesti.
4. U VIVI pripremaju jela za ljude sa zdravstvenim problemima.
5. Koristimo mnoge zdrave i korisne žitarice u ishrani.



## II - Stavite glagole u zagradi u odgovarajuće oblike

(kazati) : Ko malo jede, duže živi.  
**Kaže se:** Ko malo jede, duže živi.

1. U novije vreme (govoriti) mnogo o vegetarijanskoj ishrani.
2. (smatrati) da pravilnom ishranom možemo sprečiti mnoge bolesti.
3. Sve više (voditi računa) o raznovrsnoj hrani.
4. U nekim restoranima (misliti) i na bolesne ljude.
5. (grešiti) kada (misliti) da ručak bez mesa nije ručak.
6. Neke poslastice ne goje zato što (pripremati) bez mnogo šećera i masnoće.

## III - Dopunite rečenice odgovarajućim rečima iz tabele

### IMENICA

so  
začin  
slatkiš  
kuvanje

### PRIDEV

slan, -a, -o  
začinjen, -a, -o  
sladak, slatka, -o  
kuvan, -a, -o

### GLAGOL

soliti  
začiniti  
(za)sladiti  
kuvati

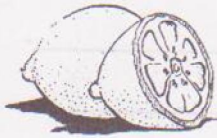
1. Dajte mi so, ovo jelo nije \_\_\_\_\_
2. Kafa nije slatka. Dajte mi šećera da \_\_\_\_\_
3. Stavite malo začina. Jelo je ukusnije kada je \_\_\_\_\_
4. Zar još kuvaš ručak? Mislio sam da je jelo već \_\_\_\_\_

#### IV - Dopunite pridevom

slan, - a, -o  
ljut, -a, -o

kiseo, -la, -lo  
sladak, slatka, -o

gorak, gorka, -o



Limun je \_\_\_\_\_

Šećer je \_\_\_\_\_



Lek je \_\_\_\_\_



Paprika je \_\_\_\_\_



So je \_\_\_\_\_

Čokolada je \_\_\_\_\_

Biber je \_\_\_\_\_



Torta je \_\_\_\_\_

**V - Stavite reči u zagradi u odgovarajuće oblike**

Viva vodi računa o (bolesni ljudi).  
Viva vodi računa o **bolesnim ljudima**.

14

- Viva vodi računa o (srčani bolesnici) \_\_\_\_\_.
- (gojazni ljudi) \_\_\_\_\_.
- (pravilna ishrana) \_\_\_\_\_.
- (naše zdravlje) \_\_\_\_\_.
- (lep ambijent) \_\_\_\_\_.

**VI - Dovršite rečenice**

Salate se prave od (sveže povrće)  
Salate se prave od **svežeg povrća**.

Srpska salata se pravi od:

- (svež paradajz) \_\_\_\_\_.
- (ljuta paprika) \_\_\_\_\_.
- (krastavci) \_\_\_\_\_.
- (crni luk) \_\_\_\_\_.

**VII - Napišite od čega se pravi vaša omiljena salata**

---

---

---



## C

### REKLAMA

U izlogu jednog restorana u Americi, stoji neobična reklama:

*Odlično kuvamo, uvek smo ljubazni i dobro raspoloženi, ali nismo brzi. Ako želite obed na brzinu, produžite dalje. Ovo je mesto za strpljive. Dok čekate, uživajte u mirisu cveća i dobroj muzici ....., a mi ćemo vam polako i pažljivo pripremiti jelo.*

### REČI I IZRAZI

kuvamo (kuvati)	- (we) cook	uživajte (uživati)	- (you) enjoy (to enjoy)
ljubazni (ljubazan)	- kind	u mirisu (miris)	- (in) scent, smell
raspoloženi (raspložen)	- (be) in good mood	pustite nas (pustiti)	- let us (to let), (leave us alone!)
za nestrpljive (nestrpljiv)	- (for) the impatient		

#### I - 1. Zaokružite šta je u ovoj reklamii neobično?

- a) dobro smo raspoloženi
- b) nismo brzi
- c) dobro kuvamo
- d) uvek smo ljubazni

#### 2. U čemu se može uživati u ovom restoranu?

- a) brza usluga                      Uživa se u \_\_\_\_\_.
- b) dobra muzika                      \_\_\_\_\_.
- c) ukusna jela                      \_\_\_\_\_.
- d) miris cveća                      \_\_\_\_\_.

3.

PRIDEVI (Kakav, kakva,-o)	PRILOG (Kako)
ljubazan, -zna, -zno	ljubazno
dobar, -bra, -bro	dobro
brz, -a, -o	brzo
strpljiv, -a, -o	strpljivo
pažljiv, -a, -o	pažljivo
odličan, -čna, -čno	odlično

**A - Upotrebite prideve iz table i dovršite rečenice**

Konobari u ovom restoranu su \_\_\_\_\_.

Usluga je \_\_\_\_\_.

Kuvari su \_\_\_\_\_.

Gosti su \_\_\_\_\_.

**B - Upotrebite priloge iz table i dovršite rečenicu**

Konobari rade \_\_\_\_\_.

Gosti čekaju \_\_\_\_\_.

U restoranu kuvaju \_\_\_\_\_.

Jela pripremaju \_\_\_\_\_.

***RAD U PAROVIMA***



Bili ste zajedno u restoranu. Ispričajte nešto o tome. Koristite oblike glagola kao na primer: Jede se .....

A  
Nezadovoljni ste zato što se u tom  
restoranu .....

B  
Naprotiv, Vi ste uživali jer.....

### Napišite reklamu za svoj restoran



---

---

---

### D NEŠTO O LEPOM PONAŠANJU



Razgovori za stolom su poželjni jer tišina u društvu može biti neprijatna. Vode se laki razgovori, ne počinju se teške teme. Glasne primedbe o jelu ili serviranju ne dolaze u obzir. Isto tako, i primedbe o prisutnima su nepristojne. Nije lepo ni mnogo pričati o sebi. Ako pored Vas sedi lepa gošća (ili gost), ne treba sve vreme obraćati pažnju samo na nju (njega). Vodite računa: nije dozvoljena ni jedna reč s punim ustima, ni jedan gest s nožem i viljuškom u ruci.



## REČI

<b>poželjan, -ljna, -ljno</b>	- desirable	<b>neprištojan, -jna, -jno</b>	- impolite
<b>neprijatan, -tna, -tno</b>	- unpleasant	<b>gest</b>	- gesture
<b>tema</b>	- topic	<b>nož</b>	- knife
<b>primedba</b>	- remark	<b>viljuška</b>	- fork

I - Šta je lepo ponašanje za stolom, a šta ne? Obeležite sa DA ili NE sledeće:

primedbe o jelu \_\_\_\_\_

laki razgovori \_\_\_\_\_

primedbe o pristunima \_\_\_\_\_

teške teme \_\_\_\_\_

pričati mnogo o sebi \_\_\_\_\_

obraćati pažnju na sve pristune \_\_\_\_\_



Pogledajte slike A, B i C i stavite primedbe na ponašanje nekulturnog gosta

Napišite: kako se ponaša

a) u društvu dobrih prijatelja

b) na zvaničnom\* ručku

\* formal



## RAZGOVARAJMO

Proveli ste neko vreme u ovoj sredini. Šta možete da kažete o našoj hrani? Uporedite sa ishranom u vašoj zemlji.

ŠTA KADA KAKO KOLIKO	se jede se pije	u Jugoslaviji? u vašoj zemlji?
-------------------------------	--------------------	-----------------------------------

Koliko se kod vas obraća pažnja na ishranu? Gde se najviše greši u ishrani?

Opišite nedeljni ručak u vašoj porodici. Napravite meni od jela koja volite.  
Objasnite od čega se pravi vaše omiljeno nacionalno jelo.

- Organizujte:
- a) zabavu
  - b) večeru
  - c) popodnevnu sedeljku

Pomaže vam prijatelj. Dogovorite se šta će ko da radi:

- Šta treba kupiti?  
(napravite listu za kupovinu)
- Da li treba kupiti sve gotovo ili  
pripremiti kod kuće?
- Koga pozvati i kako?  
(telefonom, lično, pozivnicom)

#### LISTA KUPOVINE

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Pogledajte ovu listu jela i izaberite ono što odgovara situacijama a), b) i c)

slan i sladak keks	riba	šunka
kafa	sladoled	pecivo
sir	hleb	torta
kolači	kuvano povrće	salata

#### OBJAŠNJENJA I UPUTSTVA

- 1) U bezsubjekatskim rečenicama glagol je u trećem licu jednine sa zamenicom **SE**.
- 2) Ponovite lokativ imenica i prideva.
- 3) Ponovite genitiv imenica i prideva.

## ШЕСТА ЛЕКЦИЈА      МОДА НЕКАД И САД

А

### ПАЗИЗ - ЦЕНТАР МОДЕ



У XVII веку Француском је владао Луј XIV. Овај владар је познат по градњи раскошних грађевина и по сјају дворског живота и моде. Његов двор у Версају био је састајалиште многобројних гостију, Француза и странаца. У таквој средини одевање је имало велики значај.

Страни дипломати су доносили из Париза својим супругама лутке као модни узорак. Оне су до детаља биле обучене као даме из Париза. Имале су и фризуре по најновијој моди.

Први модни часописи описивали су моделе речима. Тек 1778. године изашао је први лист "Галерија моде" са цртежима и објашњењима о кројењу и шивењу. Данас има много часописа о женској и мушкој моди.



## Б

### ОДЕВАЊЕ НЕКАД И САД



Начин одевања мења се према времену у коме живимо. Мушкарци су некада носили високе потпетице и доколенице. Данас је таква мушка одећа смешна.

Живимо у времену када је мода постала разноврсна и слободна. Све може бити модерно: дуго и кратко, уско и широко, једнобојно и шарено, класично и савремено. Неки се облаче у традиционалном стилу, а други су присталице лаке и удобне спортске одеће.

Одећа је често прилагођена приликама; за специјалне церемоније облачи се скупоцена одећа. Многи послови захтевају униформе по којима их други препознају. Има наравно и оних који одећом желе да привуку пажњу других људи.

#### I - Одговорите на питања

1. Који град је био центар моде у XVII веку?
2. Шта су страни дипломати доносили својим кућама из Париза?
3. На који начин су први модни часописи описивали моделе?
4. Да ли се сви људи облаче у истом стилу?
5. Шта данас може бити модерно?

#### РЕЧИ И ИЗРАЗИ

мода	-	fashion
моћни (моћан)	-	powerfull
владар	-	ruler
раскошни (раскошан)	-	luxurious
двор	-	palace
одевање	-	style of dress
дипломати	-	diplomats
сукња	-	skirt
до детаља	-	to the finest details

#### A

фризуре	-	hair-dressing (s)
по најновијој	-	by the latest
моди	-	style (fashion)
узорак	-	sample
модни/м	-	fashion
часопис/има	-	magazine(s)
цртежа (цртеж)	-	(of) drawing(s)
кројења (кројење)	-	(of) tailoring
шивења (шивење)	-	(of) sewing

## Б

потпетице	- heel(s)	церемонија	- ceremony
(потпетица)		скупоцена	- (very) expensive
доколенице	- long sock(s)	(скупоцен)	
(доколеница)		захтевају	- (they) demand (to
смешна	- funny	(захтевати)	demand)
једнобојно	- single - coloured	униформе	- uniform(s)
(једнобојан)		(униформа)	
шарено (шарен)	- multi - coloured	препознају	- (they) recognise
класично	- classical	(препознати)	(to recognise)
(класичан)		привуку пажњу	- (they) attract
савремено	- modern		attention
(савремен)		привући	- to attract
у традициона-	- in traditional style		
лном стилу			

### I - а) Допуните реченице одговарајућим придевима

страни	женски
модни	спортски
традиционални	француски
дворски	

1. Из Париза су ..... дипломати доносили у своје земље лутке као ..... узорак.
2. Најбоље се осећам у ..... одели.
3. Неки се облаче у ..... стилу.
4. Париз је био познат по сјају ..... живота и моде.
5. Први ..... часописи описивали су моделе речима.

### б) Реците од којих су речи настали ови придеви.

### II - Напишите реченице са придевима

француски \_\_\_\_\_

женски \_\_\_\_\_

модни \_\_\_\_\_

III - Речи у загради ставите у одговарајуће облике

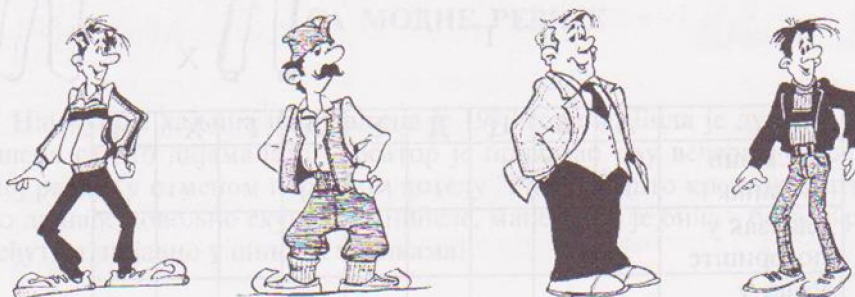
Луј XVI је познат по (градња раскошних грађевина).  
Луј XVI је познат по (градњи раскошних грађевина).

1. Краљ је био познат по (друштвени живот).
2. Париз је био познат по (лепо одевање).
3. Версај је познат по (раскошне грађевине).
4. Данас је Париз познат по (висока мода).
5. У 17. веку париски двор је био познат по (најновија мода).
6. Он је био познат по (своја одећа).

IV - а) Напишите какве су ове сукње



б) Реците које стилове одевања видите на сликама





ц) Обележите у датој табели који део одеће одговара за одређену прилику



	А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З	И
пословни састанак									
одлазак у позориште									
излет у природу									

#### V - Ставите речи у заградама у одговарајуће облике

Да ли сте љубитељ (класичан стил)?  
Да ли сте љубитељ **класичног** стила?

1. Париз је био центар (нова мода).
2. Ја сам присталица (спортска одећа).
3. Неки воле да привуку пажњу (други људи).
4. Версај је био састајалиште (Французи и странци).
5. Страни дипломати су доносили нове моделе (женска одећа).

#### VI - Напишите одговарајуће облике речи у загради

Одећу треба прилагодити (године).  
Одећу треба прилагодити **годинама**.

Одећу треба прилагодити

(разне прилике) \_\_\_\_\_  
(време) \_\_\_\_\_  
(своја тежина) \_\_\_\_\_  
(свој стил) \_\_\_\_\_  
(начин живота) \_\_\_\_\_

#### Ц СА МОДНЕ РЕВИЈЕ

Најскупља хаљина направљена је 1977.године. Била је дуга до пода и украшена са 516 дијаманата. Креатор је приказао ову вечерњу тоалету на модној ревији у отменом париском хотелу "Риц". Пошто креатор нигде није могао да нађе довољно скупocene ципеле, манекенка је била - боса. Креатор се, међутим, појавио у цинсу и патикама!

## РЕЧИ И ИЗРАЗИ

украшена (украшен)	- decorated	отмен	- posh
вечерњу тоалету	- evening dress	боса (бос)	- bare - footed
на модној ревији	- at a (the) fashion show	креатор	- creator
		креирати	- to create

### I - Одговорите

1. Зашто је ова хаљина најскупља?
2. Где је креатор приказао овај модел?
3. Какав је хотел "Риц"?
4. Какве ципеле је имала манекенка?
5. Да ли је креатор имао вечерње одело?

### II - Допуните текст следећим глаголима:

приказати бити креирати обући украсити

Креатор је ..... хаљину коју је ..... дијамантима. Њу је .....  
на модној ревији у хотелу "Риц". Манекенка је ..... скупочену  
хаљину али не и ципеле и на модној ревији је .....боса.



Разговарајте са партнером о одећи. Да ли треба и како одећу прилагодити начину живота, приликама, годинама, послу...?  
Користите придеве: модерни, традиционални, женски, мушки, спортски, савремени, класични.



Напишите укратко који стил одевања највише волите

Ја сам присталица \_\_\_\_\_ стила јер

---

---

---



## Д ПРВА ЛЕКЦИЈА ИЗ МОДНОГ ЧАСОПИСА



Сукње заузимају главно место у одевању жене. У лепој сукњи и блузи жена је добро одевена за сваку прилику. Наравно, ту су и модни детаљи: перле, минђуше, мараме. Посао утиче на мушку моду. Сако је важан део мушке одеће. Он је најчешће у каро дезену или је са танким пругама. Панталоне су обично једнобојне јер се лако комбинују са сакоима и кошуљама. Наравно, и у мушкој моди важни су детаљи: кравате, марамике у малом цепу сакоа, каишеви....

### РЕЧИ И ИЗРАЗИ

заузимати	- to take
за сваку прилику	- for any occasion
перла	- pearl
минђуша	- ear-ring
марама	- head scarf
каро дезен	- checked (design)

танак	- thin
пруга	- pin-stripe
комбиновати	- to combine
сако	- jacket
кравата	- (neck) tie
каиш	- belt

### I - Одговорите

1. У којој одећи је жена добро одевена за сваку прилику?  
А мушкарац?
2. Који модни детаљи су важни у женској моди?  
А у мушкој?



Погледајте слике 1, 2 и 3 и дајте коментар о њима.  
Напишите које модне детаље користите у одевању и у којим приликама.

Ако их не користите, напишите зашто.



## РАЗГОВАРАЈМО

### О моди некад и сад...

По чему је био познат двор у Версају у 17. веку?  
Како се у то време мода из Париза ширила по Европи?  
Каква је мода данас?  
Да ли одећа треба да буде прилагођена приликама? Објасните то.

Како се људи одевају у вашој земљи?  
Да ли се носи традиционална одећа и у којим приликама?

Разговарајте са партнером о одевању.

- Који стил вам се допада?
- Имате ли свој стил у одевању?
- Облачите ли се увек исто, или пожелите понекад да изгледате другачије?  
Када и у којим ситуацијама?

## ОБЈАШЊЕЊА И УПУТСТВА

- 1) Придеви изведени од именица наставком **-НИ** углавном су описни:  
мода - модни      традиционалан - традиционални

Придеви изведени од именица наставком **-СКИ** могу бити присвојни и описни.  
Присвојни су када означавају припадање

На **француском** двору мода је имала велики значај.

У другом случају ти неги придеви су описни:

**Француска мода је позната у свету.**



## SEDMA LEKCIJA

## BIOLOŠKI ČASOVNIK

**A**

### SLUŠAJTE SVOJ UNUTRAŠNJI ČASOVNIK



Svako ima svoj unutrašnji časovnik, ali taj sat kod svakog otkucava malo drugačije. Stručnjaci savetuju da obraćamo pažnju na svoj unutrašnji časovnik jer ćemo tako živeti zdravije. Evo nekoliko saveta.

Spavajte u skladu sa svojim unutrašnjim časovnikom! Lezite tek kada ste zaista umorni! Ako ste počeli da dremate, nemojte se truditi da ostanete budni pred televizorom. Tako remetite svoj san. Ako se ujutro probudite pre vremena, ne nervirajte se! Probudio vas je vaš sopstveni unutrašnji časovnik.

Ne pokušavajte da popodnevni umor savladate kafom ili čajem. Organizmu je potrebno da se odmori i ako je moguće lezite!

Posle 10-15 minuta, probudićete se odmorni i spremni za rad. Jediti uvek u određeno vreme. I vreme za učenje treba prilagoditi unutrašnjem časovniku. Svakog dana, tokom cele jedne nedelje, zapisujte vreme kada ste uspešno učili i prema tome resporedite svoje obaveze.

**B**

### KAKO SPAVAMO ?

Noćni san svakog čoveka podeljen je u cikluse. Obično svaki ciklus traje od sat i po do dva. Ciklusi teku ovako: Kad zatvorimo oči, opuštamo se i zaspimo. To je prva faza - usporen san. Posle 10 do 15 minuta smenjuje ga duboki san. Mozak se tada isključuje i odmara i to traje oko sat i po. Zatim dolazi treća faza - brzi san koji traje 10 do 15 minuta. U tom kratkom periodu i sanjamo. Posle toga se budi-mo na nekoliko minuta i ciklus kreće iz početka. Psiholozi tvrde da čovek može da se ispava za dva takva ciklusa, to znači za samo četiri sata.



I - Sledeće rečenice obeležite sa DA ili NE

Šta kažu stručnjaci?

1. Kod svih ljudi unutrašnji časovnik otkucava isto. \_\_\_\_\_
2. Treba da pođemo na spavanje tek kada smo zaista umorni. \_\_\_\_\_
3. Popodnevni umor treba savladati kafom ili čajem. \_\_\_\_\_
4. Svaki čovek može da se ispava za samo četiri sata. \_\_\_\_\_
5. Sanjamo u fazi dubokog sna. \_\_\_\_\_

REČI I IZRAZI

<b>unutrašnji</b>	- internal
<b>otkucava</b>	- (it) beats (to beat)
<b>(otkucavati)</b>	
<b>drugačije</b>	- differently
<b>otkucavanje</b>	- beating, stoking
<b>saveta (savet)</b>	- advice
<b>u skladu (sklad)</b>	- (in) harmony
<b>budni (budan)</b>	- awake
<b>dremate (dremati)</b>	- (you) take a nap (to take a nap)
<b>remetite (remetiti)</b>	- spoil (to) spoil
<b>ne nervirajte se</b>	- don't get upset (to (nervirati se) get upset)
<b>sopstveni</b>	- (one's) own
<b>umor</b>	- fatigue

A

<b>savladate</b>	- (you) overcome
<b>(savladati)</b>	(to overcome)
<b>odmorni</b>	- rested, reposed
<b>(odmoran)</b>	
<b>spremni (spreman)</b>	- ready
<b>prilagoditi</b>	- to adapt, to accommodate
<b>utvrditi</b>	- to establish, to determine
<b>zapisujte (zapisati)</b>	- (you) write down (to register, to record)
<b>rasporedite</b>	- (you) arrange (to (rasporediti) arrange)
<b>obaveza (obaveza)</b>	- obligation(s)

B

<b>ispava se</b>	- (he) has a good sleep
<b>(ispavati se)</b>	(to have a good sleep)
<b>podeljen</b>	- divided
<b>u cikluse (ciklus)</b>	- (into) cycle(s)
<b>teku (teći)</b>	- (they) follow, (to follow), to flow
<b>redosledom</b>	- order, sequence
<b>(redosled)</b>	
<b>opuštamo se</b>	- (we) relax (to relax)
<b>(opuštati se)</b>	
<b>zaspimo</b>	- (we) fall asleep (to (zaspiti) fall asleep)
<b>usporen</b>	- slowed down

<b>duboki (dubok)</b>	- deep
<b>nepokretno</b>	- motionless
<b>(nepokretan)</b>	
<b>mozak</b>	- brain
<b>intenzivno</b>	- intensively
<b>sanjamo</b>	- (we) dream (to (sanjati) dream)
<b>izračunajte</b>	- (you) calculate (to (izračunati) calculate)
<b>ispava se</b>	- to have a good (ispavati se) sleep



## VEŽBE

### I - Stavite reči u zagradama u odgovarajuće oblike

(Obratiti) pažnju na svoj unutrašnji časovnik, bićete zdraviji.  
**Obratite** pažnju na svoj unutrašnji časovnik, bićete zdraviji!

1. Ne treba da idete u krevet zato što je kasno. (poći) tek kad ste zaista umorni.
2. Važno je da se uredno hraniš. (jesti) uvek u određeno vreme!
3. Vreme za učenje treba prilagoditi časovniku. (zapisati) vreme kada možete da učite najbolje i tako (planirati) svoje obaveze.
4. Ako se ujutro probudite pre vremena, (ustati).
5. Kada ste umorni posle podne, (ne piti) kafu, bolje (leći).

### II - Stavite glagole u zagradi u odgovarajuće oblike

(spavati) u skladu sa unutrašnjim časovnikom! / ti  
**Spavaj** u skladu sa unutrašnjim časovnikom.

1. (čuvati) svoje zdravlje! (slušati) svoj organizam! / vi
2. (ne ostajati) budni ped televizorom ako ste već počeli da dremate. / vi
3. (odmoriti se) 10-15 minuta! / ti
4. (utvrditi) kada nam je najbolje vreme za rad! / mi
5. (prilagoditi) vreme za učenje unutrašnjem časovniku. / on

### III - Napišite tri rečenice / tri saveta koristeći glagole:

- planirati*                      *slušati*                      *jesti*
1. \_\_\_\_\_
  2. \_\_\_\_\_
  3. \_\_\_\_\_

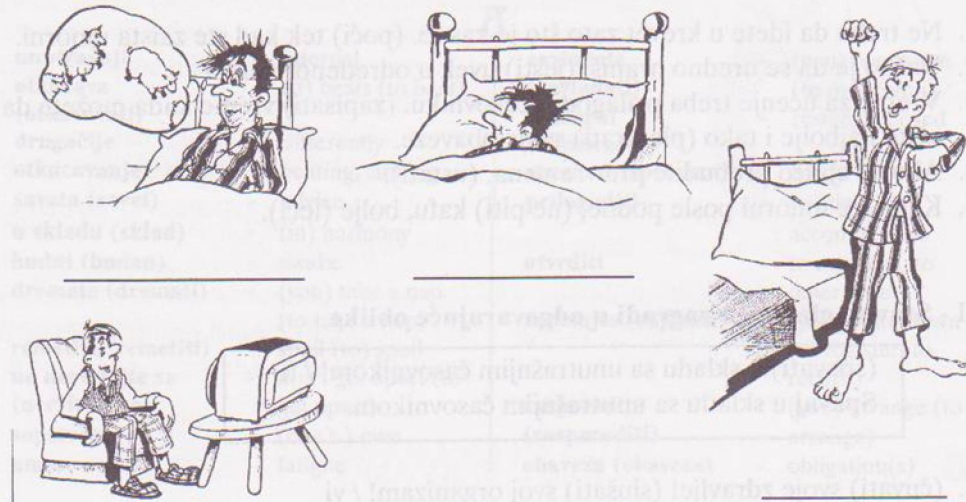


IV - a) **Dopunite tekst odgovarajućim oblicima sledećih glagola:**

*ispavati se    zaspati    dremati    spavati*

On malo gleda televiziju, a malo \_\_\_\_\_ jer je umoran. Oko 11 sati odlazi u krevet ali dugo ne može da \_\_\_\_\_. Vrlo loše \_\_\_\_\_, budi se često. Ustaje rano i oseća se umornim jer nije uspeo da \_\_\_\_\_.

b) **Povežite glagole date pod a) sa odgovarajućim slikama i napišite ih**



V - **Napravite pitanja tako da podvučene reči budu odgovori**

1. Čovek treba da obraća pažnju **na svoj unutrašnji časovnik.**
2. Nije dobro da ostanemo pred televizorom **do ponoći.**
3. Svaki čovek može da se ispava **za samo četiri sata.**
4. Posle kratkog odmora spremni smo **za rad.**
5. Sanjamo snove **u trećoj fazi.**
6. Ciklusi sna se kreću **po istom redosledu.**



## VI - Stavite reči u zagradi u odgovarajuće oblike

1. Ne nervirajte se ako se probudite pre (vreme).
2. Osećaćete se bolje posle (kratak odmor).
3. Jedite laku hranu pre (spavanje).
4. Druga faza sna je posle (usporeni san).
5. Posle (težak rad) bolji je san od kafe.
6. Pre (učenje) utvrdite najpovoljnije vreme za rad.

## C

## PSIHOLOZI SAVETUJU: UNESITE PROMENE U SVOJ ŽIVOT!

Od detinjstva nas uče da je u životu dobro imati siguran posao, isplanirano vreme, stalne navike, iste prijatelje, svoju kafanu ili bioskop, godišnji odmor uvek u istom mestu. Naviknuti na sve to nije loše, ali su potrebne promene. Ponekad niste zadovoljni sobom i životom koji vodite. Učinite zato, s vremena na vreme, nešto novo - idite na posao ili u školu drugim putem, izaberite novi hobi, krenite na godišnji odmor bez plana - i život će vam biti zanimljiviji!

### REČI I IZRAZI

od detinjstva (detinjstvo)	- (since) childhood
isplanirano (isplaniran)	- planned
naviknuti se	- to get used to

### I - Odgovorite

1. Zaokružite šta savetuju psiholozi (ima više tačnih odgovora)
  - a) godišnji odmori u istom mestu
  - b) stalne navike
  - c) novi hobi
  - d) godišnji odmor bez plana
  - e) isplanirano vreme



2. Na šta čovek navikne u životu?

Čovek navikne na (svoj posao) svoj posao .  
(svoji prijatelji) \_\_\_\_\_  
(ista kafana) \_\_\_\_\_  
(ista ulica) \_\_\_\_\_

3. Čime čovek treba da bude zadovoljan?

Treba da bude zadovoljan (svoj grad) svojim gradom .  
(prijatelji) \_\_\_\_\_  
(vreme) za rad \_\_\_\_\_  
(mesto) za odmor \_\_\_\_\_  
(svoja kuća) \_\_\_\_\_



A

B

### RAD U PAROVIMA

Ne znate da organizujete svoje vreme. Vi dajete savete koje promene da unese  
Nemate vremena za rad, spavanje, u život .....  
druženje ... Tražite savet od partnera.



### Napišite nekoliko svojih dobrih i loših navika

dobre \_\_\_\_\_ loše \_\_\_\_\_

**D**

**UPITNIK**

Uputstvo:

- 1) Pažljivo pročitate svako pitanje pre nego što na njega odgovorite!
- 2) Zaokružite odgovore na sva postavljena pitanja.
- 3) Na pitanja odgovarajte po redu.
- 4) Trudite se da na svako pitanje odgovorite što brže!
- 5) Od predloženih odgovora izaberite uvek samo jedan!
- 6) Sva pitanja odnose se na vaš uobičajeni dnevni raspored.

PITANJA	Bodovi
1) U koliko sati se najčešće budite?	
a) do 6,30	
b) do 8	
c) posle 8	
2) Za buđenje vam je potreban sat:	
a) uvek	
b) ponekad	
c) nikada	
3) Prvih pola sata posle buđenja osećate se:	
a) sasvim budno	
b) umereno pospano	
c) vrlo pospano	
4) Posle buđenja ustajete:	
a) umorni	
b) umereno neispavani	
c) sveži	
5) Prvi sat posle ustajanja apetit vam je:	
a) vrlo dobar	
b) prilično dobar	
c) uopšte nemate potrebe za jelom	



PITANJA

Bodovi

6) Doručkujete:

- a) jedan sat posle ustajanja ili kasnije
- b) pola sata posle ustajanja
- c) odmah posle ustajanja

7) Vreme u kojem ste najspremniji za učenje ili za intelektualni rad za vas je:

- a) od 8 - 12
- b) od 15 - 19
- c) od 20 - 24

8) Vreme u kojem ste najspremniji za fizički rad za vas je:

- a) od 16 - 20
- b) od 12 - 16
- c) od 8 - 12

9) Volite da su sastanci na kojima morate govoriti:

- a) Ujutro, na početku radnog vremena
- b) oko podne, pred kraj radnog vremena
- c) posle podne ili uveče

10) U društvu se najbolje osećate:

- a) u večernjim satima
- b) oko podne
- c) u jutarnjim satima

11) Obično večerate:

- a) do 19 sati
- b) do 21 sat
- c) posle 22 sata

12) Kako se najčešće osećate pre odlaska na spavanje.

- a) nimalo umorno
- b) umereno umorno
- c) vrlo umorno i pospano

PITANJA

Bodovi

13) U koliko sati najčešće idete na spavanje?

- a) do 22
- b) do 24
- c) posle 24

14) U slučaju kada znate da ćete morati ostati budni duže nego obično:

- a) nećete spavati pre toga
- b) malo ćete spavati pre toga
- c) potpuno ćete se ispavati pre toga

15) Ako morate ostati budni duže nego obično, vama je:

- a) vrlo teško
- b) umereno teško
- c) nije teško

16) U koje vreme idete na spavanje ako sledećeg dana nemate nikakvih obaveza?

- a) dva sata posle vašeg uobičajenog vremena
- b) jedan do dva sata kasnije
- c) u isto vreme kao i svaki dan

17) Ako ste legli kasnije nego što ste navikli, a drugo jutro nemate posebnih obaveza, ustaćete

- a) u uobičajeno vreme
- b) probudićete se, ali ćete ponovo zaspati
- c) ustaćete mnogo kasnije

18) Ponekad se govori o tzv. jutarnjim i večernjim tipovima. Koji tip radnika mislite da ste Vi?

- a) večernji
- b) neutralni
- c) jutarnji

Uputstvo za bodovanje

Da biste mogli utvrditi da li ste jutarnji ili večernji tip, ocenite odgovore prema sledećem uputstvu:

U neparnim pitanjima ( 1,3,5,7,9,11,13,15,17 ) odgovor "a" donosi jedan bod,  
odgovor "b" donosi dva boda i odgovor "c" jedan bod.

U parnim pitanjima ( 2,4,6,8,10,12,14,16 i 18 ) odgovor " a " donosi tri boda,  
odgovor " b " dva boda i odgovor " c " jedan bod.

Pošto ste ocenili svoje odgovore saberite bodove.

### REZULTATI UPITNIKA

18 - 24 boda: *Ako ste postigli ovaj broj bodova, Vi ste najbolji primer  
jutarnjeg radnika.*

25 - 31 bod: *Vi niste pravi jutarnji tip, mada vam odgovara jutarnji rad.*

32 - 40 bodova: *Vi ste neutralni tip.*

41 - 47 bodova: *Vi ste više za večernji rad, mada možete da radite i u drugo  
vreme.*

48 - 54 boda: *Ako ste postigli više od 48 bodova, pripadate večernjim tipu  
radnika.*

### NEPOZNATE REČI

<b>budilnik</b>	- alarm clock	<b>nakon</b>	- after
<b>budenje</b>	- waking up	<b>sastanci</b>	- meetings, conference
<b>pospano</b>	- sleepy	<b>(konferencija)</b>	
<b>sveži (u ovom značenju)</b>	- fresh	<b>bdenje</b>	- wake
		<b>neutralan</b>	- neutral





## RAZGOVARAJMO

O unutrašnjem časovniku .....

### Svaki čovek ima svoj unutrašnji časovnik

Objasnite šta to znači. Kako treba organizovati ishranu, spavanje, odmor, rad?

Da li ste zadovoljni svojom organizacijom vremena?

Kako ste rasporedili vreme za svoje obaveze?

Kada idete u krevet?

Da li često gledate televiziju, iako ste počeli da dremate?

Šta radite kada osećate umor? Idete odmah u krevet ili .....

Koliko puta i kada jedete u toku dana?

## OBJAŠNENJA I UPUTSTVA

1) **Imperativ** (zapovedni način) pravi se od osnove prezenta koja se dobija kada se od 3. lica množine prezenta odbaci nastavak.

a) Glas J je nastavak za oblik imperativa glagola koje se u 3. licu množine prezenta završava na - JU ili - JE:

prezent	imperativ		
3.l. množine večeraju	2.l. jednine večeraј	1.l. množine večeraјmo	2.l. množine večeraјte

b) Nastavak - I u imperativu imaju glagoli koji se u 3. licu množine prezenta završavaju na - U ili - E:

prezent	imperativ		
3.l. množine jedu utvrde	2.l. jednine jedi utvrdi	1.l. množine jedimo utvrdimo	2.l. množine jedite utvrdite

c) Prvo lice jednine kao i treće lice jednine i množine nemaju oblike imperativa.



А

### МЛАДА СТАРИЦА



Францускиња Жана Калмен прославила је 115. рођендан. На прославу су дошли рођаци, лекари, новинари и становници дома за старе у коме она станује.

"Ако постоји нека тајна за дуг живот, у чему је? - питали су новинари стару госпоњу.

"Не знам никакву тајну, једино знам да сам се увек много кретала. Најлепша разонода била ми је шетња. Сада не могу да шетам по парку, али се крећем око зграде, пењем се степеницама неколико пута дневно. Целог живота сам пазила да не будем дебела, мој организам је навикнут на храну која не гоји.

Пијем вино, али само домаће. Попијем једну чапу уз ручак, уз вечеру понекад и две, лепше се спава. Упркос докторовој забрани, попушим и понеку цигарету. Овде имам доста пријатеља, али почињем да се осећам усамљеном. Највише се дружим са "млађаријом" у дому. Сви су млађи од мене, има и врло младих који су тек напунили седамдесету".



# Б

## КОД ЛЕКАРА



(Разговор пацијента и доктора)

- П: Докторе, донео сам резултате анализа које сте тражили.  
Д: Да погледам. Сви резултати су у реду.  
П: Али, докторе, упркос томе осећам болове у леђима и грудима. Брзо се замарам, безвољан сам...  
Д: Да ли се крећете, колико сте физички активни?  
П: Искрено речено, крећем се врло мало. Као сваки службеник седим на послу, идем кући аутом, спорт волим да гледам само преко телевизије. Радије читам него што шетам.

Д: Мислим да је у томе проблем. Видите, човеково тело се састоји од костију, крвних судова, органа и мишића. Готово половина тела су мишићи. Замислите шта се дешава ако по цео дан седите! Резултати су слаби мишићи, непокретни зглобови и општа слабост.

П: Да ли дуже живе они који се више крећу и баве рекреацијом. О томе сам често читао.

Д: На жалост, кретање не продужава живот, али га, свакако, чини бољим. Редовно физичко вежбање позитивно утиче на срце и плућа, а мишићи боље раде. Цео организам је здравији и издржљивији.

П: Докторе, чини ми се да ћу се вратити кући пешке.

### I - Обележите тачне реченице са ДА, нетачне са НЕ

1. Жана Калмен је прославила рођендан у својој кући. \_\_\_\_\_
2. Жана Калмен се увек много кретала. \_\_\_\_\_
3. Ова старица никада не пуши и не пије алкохол. \_\_\_\_\_
4. Човеково тело се састоји од костију, крвних судова, органа и мишића. \_\_\_\_\_
5. Дуже живе људи који се крећу и баве рекреацијом. \_\_\_\_\_
6. Кретање живот чини бољим. \_\_\_\_\_

## РЕЧИ И ИЗРАЗИ

### А

прославила (прославити)	- (she) celebrated (to celebrate)	дебела (дебео)	- fat
на прославу (прослава)	- (to) party, celebration	навикнут	- adapted (to), accustomed, used to
весело	- joyfully, happily	упркос забрани	- in spite of the prohibition (ban)
доживела (доживети)	- (she) lived to see (to live to see)	попушим (попушити)	- (I) smoke (to smoke)
тајна	- secret	са млађаријом (млађарија)	- (with) the young
кретала (кретати)	- (I) moved (to move)	напунили (напунити)	- (they) reached (to reach)
разнода	- fun, recreation		
пењем се (пењати се)	- (I) go up (to go up, to climb up)		

### Б

замарам се (замарати се)	- (I) get tired (to get tired)	зглобови (зглоб)	- joint(s)
безвољан	- indifferent, apathetic	слаб	- weak
активни (активан)	- active	продужава (продужавати)	- (it) prolongs (to prolong)
искрено речено	- to tell you the truth	издржљивији (издржљив)	- (more) endurable
од крвних судова (крвни суд)	- (of) blood vessel(s)	костију (кост)	- (of) bone(s)
од органа (орган)	- (of) organ(s)	половина	- (one) half
од мишића (мишић)	- (of) muscle(s)	готово	- almost



## ВЕЖБЕ

I - Ставите на одговарајуће место УПРКОС и ИАКО

Иако жели, Жана Калмен не може више да шета по парку.  
 Упркос жељи, Жана Калмен не може више да шета по парку.



1. Упркос докторовој забрани, попуши понеку цигарету.
2. Иако има много пријатеља, осећа се усамљеном.
3. Иако су резултати добри, осећам се лоше.
4. Упркос физичким активностима, људи не могу продужити живот.
5. Иако је стара, пење се степеницама неколико пута дневно.
6. Упркос својим годинама, осећа се сасвим добро.

**II - Напишите придеве од именица**

(Човек) тело се састоји од костију, крвних судова, органа и мишића.  
**Човеково** тело се састоји од костију, крвних судова, органа и мишића.

1. (Пацијент) резултати су били у реду.
2. (Лекар) савет је био да се више креће.
3. (Новинар) питање је било: "У чему је тајна дугог живота?"
4. (Човек) организам је здравији уз редовно физичко вежбање.
5. Лекар је одговарао на (болесник) питања.
6. (Службеник) проблем је недовољно кретање.

**III - Напишите две реченице са ИАКО, а затим замените са УПРКОС**

1. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
2. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

**IV - Напишите шта ради (како се понаша) физички активан човек, за разлику од физички неактивног човека**

**ФИЗИЧКИ НЕАКТИВАН ЧОВЕК      ФИЗИЧКИ АКТИВАН ЧОВЕК**

1. Спорт гледа преко ТВ. \_\_\_\_\_
2. Радије чита... \_\_\_\_\_
3. Брзо се замара. \_\_\_\_\_
4. Осећа општу слабост. \_\_\_\_\_



V - Прецртајте речи које не одговарају скупу, затим допишите још неколико речи које одговарају тим скуповима

ходање	срце	лекари
ноге	плућа	новинари
парк	мишићи	службеници
читање	вежбање	становници

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

VI - Изаберите одговарајуће предлоге и њима допуните реченице

**по, око, у, кроз, на, о**

1. Старица не шета више.....парку али се креће.....зграде.
2. Жана Калмен је причала.....свом животу.
3. Као сваки службеник седим.....послу.
4. Она је цео живот провела.....граду.
5. Многи рођаци и пријатељи дошли су.....прославу.

VII - Речи у заградама ставите у одговарајуће облике

1. Она има доста (пријатељи).
2. После ручка попије мало (вино).
3. Човјеково тело има много (крвни судови).
4. Лекари знају колико (органи) има човек.
5. Жана Калмен има 115 (године).

## Ц СПОРТИСТА У СТАРОСТИ

Иако има осамдесет пет година, Италијан Марко Роси је у одличној физичкој кондицији. Овај старац попео се на планински врх висок 4500 метара за само седам сати. Марко је ипаче искусни планинар и алпиниста и овим спортом се бави пуних шездесет година а скијањем чак седамдесет.

## РЕЧИ И ИЗАЗИ

некусни (некусан)	- experienced
планинар	- mountain walker, mountaineer
алпиниста	- mountain climber, mountaineer

### I - 1. Заокружите којим се спортом бави Марко Роси

- a) трчањем
- b) планинарењем
- c) гимнастиком
- d) фудбалом

### 2. Напишите шта ове године значе у тексту

70 година \_\_\_\_\_

85 година \_\_\_\_\_

60 година \_\_\_\_\_

### 3. Допуните текст речима из табеле

стар	старац	старост
млад	младић	младост

Пре 60 година, још као.....Марко се бавио планинарењем. Он више није....., али се овим спортом још бави. Марко је сада.....човек. Али иако је....., он се попео на планински врх. Ово је пример како човек и у..... може да буде у доброј физичкој кондицији као и у.....



## РАД У ПАРОВИМА

А

Ви се не бавите спортом јер:

- немате времена
- нисте заинтересовани
- нема спортских терена у близини

Б

Ви тврдите да треба бити физички активан иако/мада...

Објасните зашто:

- организам је здравији
- борави се у природи на чистом ваздуху
- дружи се са пријатељима у спортском клубу.



Напишите укратко шта мислите о својој физичкој кондицији

---

---

---

---

---

---

---

---



# Д

## ТРЧАЊЕ - РЕКРЕАЦИЈА ЗА СВАКОГА



Свако ко је здрав може да се бави трчањем. Пол и узраст нису важни. Иако су слабије од мушкараца, жене боље знају да распореде снагу у трчању. Често могу да трче дуже стазе него мушкарци који не тренирају. Деца прилагођавају трчање својим могућностима и тако се никада не преморе. Ипак, неопходна је лекарска контрола пре него што се почне са трчањем.

На лекарском прегледу треба да се утврди телесна тежина, крвни притисак, стање плућа и рад срца. Наравно, и касније треба проверавати здравствено стање.

### РЕЧИ И ИЗРАЗИ

пол	- sex	преморити се	- to get exhausted
узраст	- age	неопходан	- necessary
распоредити	- to distribute	телесна тежина	- body weight
снага	- strenght, power	крвни притисак	- blood pressure

### I - Заокружите шта је тачно

1. Трчањем могу да се баве:
  - a) само најздравији људи
  - b) само мушкарци који тренирају
  - c) сви здрави људи
2. Пре него што се почне са трчањем, неопходно је:
  - a) лекарска контрола
  - b) краћи тренинг
  - c) дуги тренинг
3. Здравствено стање:
  - a) не треба касније проверавати
  - b) треба и касније проверавати
  - c) треба сваког дана проверавати



## РАД У ПАРОВИМА

1. Пацијент доброг здравственог стања жели да сачува здравље.

**А**

Ви сте пацијент. Тражите савет од лекара. Питате о

- користи трчања
- опасности по здравље
- лекарском прегледу

**Б**

Ви сте лекар. Саветујте пацијенту

- да се прво прегледа
  - да се бави трчањем
- Објасните зашто је то важно.



Напишите три разлога зашто се бавите (или не бавите) рекреацијом.



## РАЗГОВАРАЈМО

Како је Жана Калмен доживела дубоку старост?

Колико је била физички активна?

О чему је водила рачуна?

Шта се дешава ако човек по цео дан седи и мало се креће?

Да ли физичка вежбања утичу на здравље? Како?

Опишите како у великом граду живи човек који није физички активан?

Шта ви кажете о рекреацији?  
Водите ли рачуна о свом здрављу? Како?

### ОБЈАШЊЕЊА И УПУТСТВА

1) **Присвојни придеви** помоћу наставка -ОВ- и -ЕВ граде се од именица мушког рода на консонант и на вокале -О и -Е.

Наставак -ЕВ се налази иза предњопечаних консонаната (ј, љ, њ, њ, њ, ч, ж, ш), а у неким случајевима и иза консонанта Р.

човек	- човеков	Ђорђе	- Ђорђево
Марко	- Марков	вонич	- воничев
лекар	- лекаров - лекарев	Радоје	- Радојево
новинар	- новинаров- новинарев		

На лекарском поседу треба да се утврди телесна тежина, крвни притисак, стање плућа и рад срца. Наравно, и касније треба прожурити у болницу.

Нашините три рачуна због се обављају.

1. 100	100	100
2. 100	100	100
3. 100	100	100

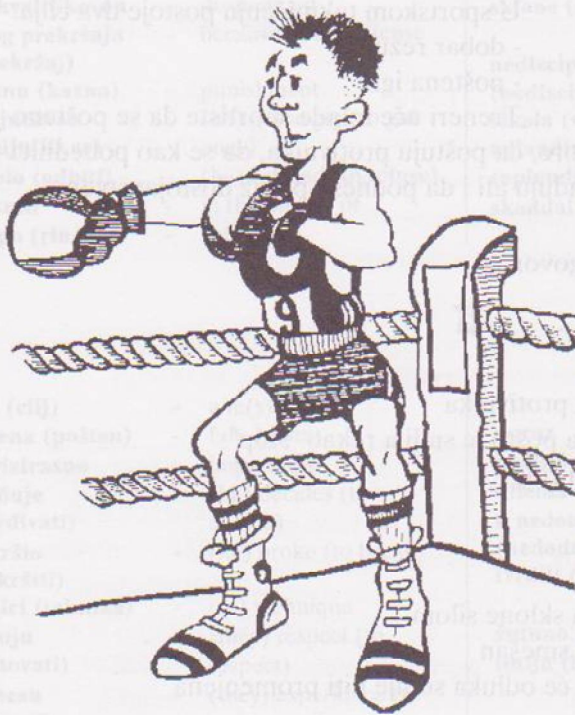
1. Заокружите шта је тачно

1. Трчањем могу да се баве:  
(а) само старији људи  
(б) само млађи људи  
(в) сви људи
2. Према свом стању се може:  
(а) само јак човек  
(б) само слабији човек  
(в) свако дете
3. Шта се дешава ако човек по цео дан седи и мало се креће?  
(а) ништа се не дешава  
(б) човек се слабији  
(в) човек се јачаји



A

## ZAUSTAVIO OLIMPIJADU



Na Olimpijskim igrama 1964. godine, dogodio se neobičan incident. Jedan mladi bokser udario je svog protivnika pošto je sudija već rekao "stop". Odmah je diskvalifikovan zbog grubog prekršaja. Međutim, on nije prihvatio kaznu, naljutio se i odbio da ode sa ringa.

Prvo su pokušali da ga urazume. Rekli su mu da je smešan. Zatim su ga lepo zamolili da napusti ring i da ima obzira prema drugim bokserima koji čekaju. Ali, bokser je bio tvrdoglav. Seo je nasred ringa i nije hteo da se pomeri.

Posle četrdeset minuta dva člana komisije pokušala su da sklone nedisciplinovanog boksera silom, ali bez uspeha., Publika je uživala, vikala, aplaudirala. Bio je to skandal! Na kraju su mu obećali da će odluka sudije biti promenjena. Tek tada je bokser otišao sa ringa.



Na fudbalskoj utakmici, posle snažnog šuta jednog igrača, nastala je dilema: da li je lopta prešla liniju gola ili ne? Sudije su bile u nedoumici. Neki igrači su tvrdili da je bio gol, drugi su tvrdili suprotno. Odjednom, igrač koji je šutnuo loptu, prišao je glavnom sudiji i rekao: "Video sam, lopta nije prešla liniju gola".

U sportskom takmičenju postoje dva cilja:

- dobar rezultat
- poštena igra

Treneri uče mlade sportiste da se pošteno bore, da poštuju protivnika, da se kao pobednici raduju ali i da podnesu poraz dostojanstveno.

#### I - Zaokružite tačan odgovor

1. Bokser je diskvalifikovan:

- a) zato što je udario svog protivnika
- b) jer je udario protivnika pošto je sudija rekao "stop"
- c) jer nije hteo da napusti ring

2. Bokser je otišao sa ringa:

- a) kada su pokušali da ga sklone silom
- b) kada su mu rekli da je smešan
- c) kada su mu obećali da će odluka sudije biti promenjena

3. Igrač koji je šutnuo loptu rekao je sudiji:

- a) da je lopta prešla liniju gola
- b) da nije video ništa
- c) da lopta nije prešla liniju gola

## REČI I IZRAZI

PRIDEVI		PRIGLADICE	
(jakav, -ova, -kvo)		(kako)	
<b>Olimpijadu (Olimpijada)</b>	- (the) Olympiad	<b>pomeri se (pomeriti se)</b>	- (he) moves (to move)
<b>na Olimpijskim igrama</b>	- at the Olympic games	<b>urazume (urazumiti)</b>	- (they) reason with (to reason with, persuade)
<b>neobičan</b>	- unusual	<b>nepomično</b>	- immovable (ly)
<b>incident</b>	- incident	<b>zamolili (zamoliti)</b>	- (they) asked (to ask)
<b>protivnika (protivnik)</b>	- rival	<b>obzira (obzir)</b>	- respect, regard
<b>pošto</b>	- after	<b>tvrdoglav</b>	- stubborn
<b>diskvalifikovan</b>	- disqualified	<b>komisija</b>	- commission
<b>zbog prekršaja (prekršaj)</b>	- because of the offense	<b>sklone (skloniti)</b>	- (they) remove (to remove)
<b>kaznu (kazna)</b>	- punishment	<b>nedisciplinovanog (nedisciplinovan)</b>	- undisciplined
<b>naljutio se (naljutiti se)</b>	- (he) got angry (to get angry)	<b>vikala (vikati)</b>	- (it) shouted (to shout)
<b>odbio (odbiti)</b>	- (he) refused (to refuse)	<b>apludirala (apludirati)</b>	- (it) applauded (to applaud)
<b>nasred</b>	- in the middle of	<b>skandal</b>	- scandal
<b>ringa (ring)</b>	- (of) ring		

## B

<b>cilja (cilj)</b>	- aim(s)		- experience
<b>poštena (pošten)</b>	- fair, honest	<b>poraz</b>	- defeat
<b>nepristrasno</b>	- impartially	<b>posle šuta (šut)</b>	- (after) a shot (at goal)
<b>utvrđuje (utvrđivati)</b>	- (he) decides (to decide)	<b>dilema</b>	- dilemma
<b>prekršio (prekršiti)</b>	- (he) broke (to break)	<b>u nedoumici (nedoumica)</b>	- in a dilemma
<b>tehnici (tehnika)</b>	- (to) technique	<b>tvrdili (tvrditi)</b>	- claimed (to claim) (to state)
<b>poštuju (poštovati)</b>	- (they) respect (to respect)	<b>šutnuo (šutnuti)</b>	- (he) kicked (to kick)
<b>podnesu (podneti)</b>	- (they) experience (to experience)	<b>liniju (linija)</b>	- line





## VEŽBE

### I - Promenite direktni govor u indirektni

Bokser je rekao: "Neću napustiti ring".  
Bokser je rekao da neće napustiti ring.

1. Rekli su mu: "Ti si smešan".
2. Igrači su tvrdili: "Bio je gol".
3. Fudbaler je rekao: "Video sam da lopta nije prešla liniju gola".
4. Kazali su mu: "Treba da imaš obzira prema drugim bokserima".
5. Rekli su mu na kraju: "Sklonićemo te silom".
6. Obećali su mu: "Odluka sudije će biti promenjena".

### II - Pitanja iz indirektnog govora prenesite u direktni govor

Pitali su ga zna li koliko je smešan.  
Pitali su ga: "Znaš li koliko si smešan?"

1. Sudija je pitao pomoćnog sudiju da li je video gol.
2. Lepo su ga pitali da li hoće da napusti ring.
3. Neko ga je pitao zašto nema obzira prema drugim bokserima.
4. Članovi komisije su ga pitali hoće li da ga sklone silom.
5. Trener ga je pitao da li želi da napravi skandal na Olimpijadi.
6. Bokser je pitao komisiju da li će odluka sudije biti promenjena.

### III - Napišite ove rečenice do kraja:

1. Sudija je rekao: \_\_\_\_\_.
2. Bokser je odgovorio da \_\_\_\_\_.

IV - a) Dopunite sledeću tabelu imenicama sa nastavkom - (o)st

PRIDEVI (kakav, -kva, -kvo)	PRILOZI (kako)	IMENICE
nežan, -žna, -žno	nežno	
grub, -a, -o	grubo	grubost
(ne)siguran, -rna, -rno	(ne) sigurno	
tvrdoglav, -a, -o	tvrdoglavo	
(ne)ozbiljan, -ljna, -ljno	(ne)ozbiljno	
uporan, -rna, -rno	uporno	

b) Upotrebite reči iz tabele i odgovorite

Šta bi rekla majka ovog boksera?

Ponašaš se \_\_\_\_\_ Ti si \_\_\_\_\_ To je \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_

c) Stavite sledeće reči na odgovarajuće mesto u tabeli

	PRIDEVI (kakav, -kva, -kvo)	PRILOZI (kako)	IMENICE
DOSTOJANSTVEN <b>SMEŠAN</b>	<i>tužan</i>	<i>tužno</i>	<i>tuga</i>
pošteno SMEH <b>dostojanstvo</b>	_____	_____	_____
DISCIPLINOVANO	_____	_____	_____
razuman <i>TUGA</i>	_____	_____	_____
POŠTEN RAZUM	_____	_____	_____
disciplina TUŽNO	_____	_____	_____
<b>dostojanstveno</b>	_____	_____	_____
<b>RAZUMNO</b> poštenje	_____	_____	_____

#### V - Napravite rečenice od sledećih reči

1. Mnogi / ubeđivati / mladi bokser / napustiti ring /.
2. Igrači / tvrditi / lopta / preći / liniju gola /.
3. Članovi komisije / pokušati / skloniti / bokser / silom /.
4. Obećati / bokser / promeniti / odluka / sudije /.
5. Bokser / naljutiti se / i odbiti / napustiti / ring /.
6. Fudbaler / reći / sudija / ne biti / gol /.

#### VI - Stavite reči u zagradi u odgovarajuće oblike

Bokser je napravio grub prekršaj prema (svoj protivnik).  
Bokser je napravio grub prekršaj prema **svom protivniku**.

1. Bokser nije imao obzira prema (drugi bokseri) \_\_\_\_\_  
(članovi) komisije \_\_\_\_\_  
(mnogobrojna publika) \_\_\_\_\_  
(odluka) sudije \_\_\_\_\_

#### VII - Stavite reči u zagradi u odgovarajuće oblike

Fudbaler je rekao (glavni sudija) da nije bio gol.  
Fudbaler je rekao **glavnom sudiji** da nije bio gol.

1. Komisija je obećala (tvrdoglavi bokser) da će odluka biti promenjena.
2. Treneri govore (mladi sportisti) o poštenoj igri.
3. Bokser je rekao (glavni sudija) da neće napustiti ring.
4. Mladi bokser je odgovorio (članovi) komisije da nije napravio prekršaj.
5. Majka bi rekla (svoj sin) da se ponaša nerazumno.

### C MARATONAC

Grčki atletičar Dimitrios Jordanis pretrčao je maratonsku stazu za sedam sati i trideset minuta. To je bilo oktobra 1976. godine u Atini. Uprkos sporosti, gledaoci su ga burno pozdravili. Bili su iznenađeni što je uspeo da završi trku. Jordanis je imao devedeset osam godina!



## REČI I IZRAZI

**maratonac** - marathon runner  
**pretrči (pretrčati)** - (he) runs (to run)  
**maratonsku (maratonski)** - marathon

**stazu (staza)** - course  
**burno** - noisily, loudly  
**iznenadeni (iznenaden)** - surprised

### I - 1. Odgovorite na pitanja

- Da li je grčki atletičar postigao dobro vreme?
- U čemu je njegov veliki uspeh?
- Kako su gledaoci reagovali?

### 2. Dopunite tabelu nazivima sportova a zatim dopunite rečenice

SPORTISTA	SPORT
1. košarkaš	
2. odbojkaš	
3. fudbaler	
4. teniser	
5. šahista	
6. vaterpolista	

### Dopunite kao u primeru

- Košarkaš igra košarku.
- \_\_\_\_\_ igra \_\_\_\_\_.
- \_\_\_\_\_ igra \_\_\_\_\_.
- \_\_\_\_\_ igra \_\_\_\_\_.
- \_\_\_\_\_ igra \_\_\_\_\_.
- \_\_\_\_\_ igra \_\_\_\_\_.



Bili ste na stadionu i gledali ste interesantan meč (fudbal, košarku, tenis). Pričajte kako se ponašala publika. Upotrebite sledeće glagole: navijati, ljutiti se, radovati se, burno pozdraviti, aplaudirati, vikati.



Bili ste sudija kada se desio incident sa bokserom.  
Napišite nekoliko rečenica o tome kako ste reagovali i šta  
ste mu rekli.

## D

### INTERVJU

Kao šesnaestogodišnja teniska zvezda Monika Seleš je mnogo puta odgovarala na pitanja novinara. U jednom od intervjua novinar je pitao Moniku da li očekuje osvajanje svetske titule. Odgovorila je: "Ne razmišljam previše o tome, samo igram. Radujem se poredama, ali mi one nisu opsesija. Volim da se takmičim i igram tenis, ali ako jednog dana poželim da se bavim nečim drugim, napustiću sport."

### REČI

<b>intervju</b>	-	interview	<b>titula</b>	-	title
<b>šesnaestogodišnji</b>	-	16 year old	<b>osvojiti</b>	-	to win
<b>teniski</b>	-	tennis	<b>rang lista</b>	-	ranking list
<b>osvajanje</b>	-	winning	<b>opsesija</b>	-	obsession
<b>očekivati</b>	-	to expect	<b>radovati se</b>	-	to enjoy
<b>svetski</b>	-	world (adj.)	<b>napustiti</b>	-	to leave

### I - Odgovorite na pitanja

1. S kim je razgovarala Monika Seleš?
2. Koliko je tada imala godina?
3. Da li je pobeda bila njena opsesija?
4. Da li je u to vreme bila prva na svetskoj rang listi?





A

Vi ste novinar i postavljate pitanja sportisti:

- o treningu
- o protivnicima
- o planovima
- o željama

### **RAD U PAROVIMA**

Intervju novinara sa sportistom

B

Vi ste sportista.

- a) vama je najvažnija pobjeda
- b) pobjeda vam nije opsesija



Napišite intervju (nekoliko pitanja i odgovora) sa nekim vašim omiljenim sportistom.

### **RAZGOVARAJMO**



- Šta se neobično desilo na Olimpijadi 1964. godine?
- Da li se mladi bokser sportski ponašao? Zašto?
- Šta je u sportu važno?

Opišite kako se ponaša jedan nedisciplinovan sportista?

Da li ste nekada videli takvo ponašanje ( preko televizije, na stadionu ... )?

Koji je vaš omiljeni sport? A sportista? Zašto?

### **OBJAŠNJENJA I UPUTSTVA**

1) Vreme glagola u direktnom govoru ostaje isto i u indirektnom govoru.

Direktan govor

- Rekli su mu: -Ti si smešan-.
- Rekli su mu: -Ti si bio smešan-.
- Rekli su mu: -Ti ćeš biti smešan-.

Indirektan govor

- Rekli su mu da je smešan.
- Rekli su mu da je bio smešan.
- Rekli su mu da će biti smešan.

2) Pogledajte " Pregled ", ponovite dativ imenica i prideva.

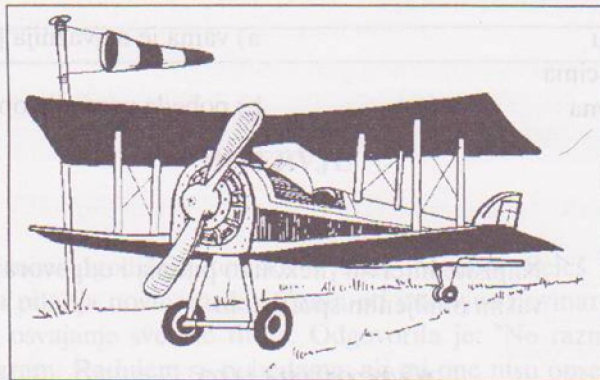


## ДЕСЕТА ЛЕКЦИЈА

## ПУТОВАЊЕ НЕКАД И САД

A

### ПРВИ ЛЕТ



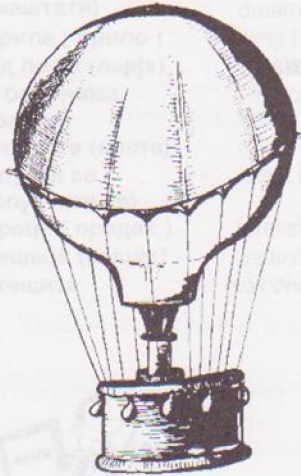
Први људи који су направили авион и успели да полете били су браћа Рајт. Било је то 1902. године. Само седам година касније један млади човек из Суботице направио је сличан подвиг. То је био Иван Сарић радознао, храбар човек и један од најцељенијих ауто-тркача у Европи тог времена.

Када је 1909. године у Паризу први пут у животу угледао авион рекао је себи: "Направићу авион! И ја ћу полетети!"

Одлучио је да не прича много о својим плановима. Бојао се да ће му се земљаци смејати ако им исприча да постоје справе које лете. Радио је сам и за годину дана успео је да изгради једнокрилни авион. 16. октобра 1910. године требало је да обави пробни лет. Тога дана дувао је снажан ветар. Иван Сарић се није уплашио невремена. Сео је у кабину свог авиона, дао гас и после два скока - полетео. Попео се до "огромне" висине од тридесетак метара, прелетео неколико стотина метара и слетео. Његови суграђани су тада први пут видели лет авиона. Одушевљено су га поздравили.

## Б

### ОД БАЛОНА ДО АВИОНА



Вековима су људи маштали да лете. Израђивали су крила од перја и скакали са узвишених места. Тек у 18 веку почели су да лете - али у балонима напуњеним топлим ваздухом! Данас се возимо у џамбо-џету који лети брзином и до 1000 km/h и нисмо задовољни...

#### У авиону

После дужег чекања авион је узлетео са писте. Сви путници су на својим местима.

ПЕТАР: (нервозно гледа на сат). Полетели смо читав сат касније! Питам се да ли ће ме пријатељи чекати на аеродрому.

ИВАН: Опусте се мало! За два сата ћемо прећи 2000 км! Зар то није брзо и удобно?!

ПЕТАР: Тачно је да путујемо удобније и брже него пре и да је летење авионом најбезбеднији начин путовања. То наши давни преци, пешаци, нису могли ни замислити. Али то ме неће утепити.

ИВАН: Знаш ли да данас сваки минут у свету слеће по један авион?

ПЕТАР: Да. Али такође знам да ћу закаснити. То је мој проблем!

ИВАН: А мој проблем је страх. Плашим се велике брзине, али ипак радије путујем авионом него другим превозом. Дивим се космонаутима који су ракетама стигли на Месец. Страх ме и да помислим на ту брзину.

ПЕТАР: А мени би само та брзина помогла да стигнем на време!



1 - Заокружите шта је тачно

1. Први авион

- а ) направили су браћа Рајт
- б ) конструисао је Иван Сарић
- ц ) конструисали су инжењери пре 150 година

2. У 18 веку људи

- а) су летели авионима
- б) нису летели
- ц) су летели балонима

3. Цамбо-цет лети брзином

- а ) од 100 км/х
- б ) до 1000 км/х
- ц ) до 100 км/х

РЕЧИ И ИЗРАЗИ

А

полете (полетети)	- ( they ) fly (to fly, to take off)	није се уплашио (уплашити се)	- ( he ) wasn't scared (to be scared)
подвиг	- ( great ) accomplishment	кабину (кабина)	- cockpit
угледао (угледати)	- ( he ) saw ( to see, to catch sight of )	дао гас (дати гас)	- ( he ) accelerated (to accelerate)
одушевљен	- thrilled	скока (скок)	- jump ( s )
бојао се (бојати се)	- ( he ) was afraid (to be afraid)	огромне (огроман)	- enormous
земљаци (земљак)	- compatriot ( s )	прелетео (прелетети)	- ( he ) flew ( over ) (to fly over)
справе (справа)	- machine ( s )	слетео (слетети)	- ( he ) landed (to land)
једнокрилни	- single- winged, mono plane	суграђани (суграђанин)	- fellowcitizen ( s )
обави (обавити)	- ( he ) performs (to perform)	одушевљено	- enthusiastically
пробни	- experimental, test		



## Б

<b>маштали</b> (маштати)	- ( they ) dreamed ( to dream )	<b>слеће (слетати)</b>	- ( it ) lands ( to land )
<b>крила ( крило )</b>	- wing ( s )	<b>страх</b>	- fear, fright
<b>од перја (перје)</b>	- ( of ) feather( s )	<b>плашити се</b>	- ( I ) am afraid of (to be afraid of)
<b>у балонима</b> (балон)	- ( in ) balloon ( s )	<b>дивим се</b> (дивити се)	- ( I ) admire ( to admire )
<b>са писте (писта)</b>	- ( from ) runway	<b>ракетама</b> (ракета)	- (on board) rocket(s)
<b>опусти се</b> (опустити се)	- relax! ( to relax )	<b>превозом</b> (превоз)	- (by) means of transportation
<b>преци ( предак )</b>	forefather( s )		
<b>пешаци (пешак)</b>	- pedestrian( s )		
<b>утешити</b>	- to console smb		



### ВЕЖБЕ

I - Допуните реченице облицима одговарајућих глагола

1. Стотинама година људи су ..... да лете.  
(покушавати - покушати)
2. Наши преци су ..... крила од перја.  
(израђивати - израдити)
3. Браћа Рајт су 7 година пре Сарића успели да .....  
(летети - полетети)
4. Сваки минут у свету ..... по један авион.  
(слетати - слетети)
5. Иван Сарић је једном ..... аеродром.  
(прелетати - прелетети)
6. Космонаути су ракетом ..... на Месец.  
(стизати - стићи)

**II - Ставите речи у заградама у одговарајуће облике**

1. Наши (предак) су вековима маштали да лете.
2. Иван Сарић ништа није рекао својим (земљак).
3. Дуго су (путник) чекали да авион полети.
4. Вековима су људи били (пешак).
5. Међу (путник) су били Иван и Петар.
6. Нашим (предак) је било тешко да путују на велике даљине.

**III - Завршите следеће реченице и употребите глаголе**

покушати                      закаснити                      стићи

1. Ја често \_\_\_\_\_
2. Пре два месеца \_\_\_\_\_
3. Јуче \_\_\_\_\_

**IV- Попуните празна места следећим речима:**

а)            лет                      летети                      летење

1. Вековима су људи маштали да .....
2. .... авионом је брз, удобан и сигуран начин путовања.
3. Пилот је рекао: "Желим вам пријатан и удобан ....." "

б)            пут                      путовати                      путовање

1. .... балоном је интересантно, али и опасно.
2. Он се плаши велике брсине, али ипак радије ..... авионом него другим превозом.
3. .... до Месеца је врло далек.

V - Следеће глаголе упишите на одговарајућа места испод цртежа



VI - Упишите дате речи у табелу

ПРИДЕВ (какав, каква, -о)	ПРИЛОГ (како)	ИМЕНИЦА
сигуран		
	храбро	
		безбедност

<b>СИГУРНОСТ</b>
УДОБАН    безбедан
<b>ОПАСНО</b> ХРАБРО
ХРАБАР    СИГУРНО
<b>ХРАБРОСТ</b>
безбедност    удобно
<b>опасност</b>
безбедно    опасан
сигуран    удобност

VII - Речи у заградама ставите у одговарајуће облике

Путовао је (свој спортски аутомобил)  
 Путовао је својим спортеким аутомобилом.

1. У 18 веку људи су летели (велики балони).
2. У почетку се путовало (једнокрилни авиони).
3. Данас се путује (савремени авиони).
4. Човек је стигао на Месец (брза ракета).
5. Путује се (разни превози).
6. Идем на одмор (своја кола).



VIII - Речи у заградама ставите у одговарајуће облике

Човек је (стотине година) покушавао да лети као птица.  
Човек је **стотинама година** покушавао да лети као птица.

1. (Векови) су људи ишли пешке.
2. (Дани) је дувао снажан ветар.
3. Пилот је (месеци) правио јединокрилни авион.
4. После браће Рајт (године) нико није полетео.
5. (Сати) су путници чекали на аеродрому.

Ц

СТРАХ ОД ПАДАЊА

Један путник прича:

“Иако су ми пријатељи објашњавали законе аеродинамике, никада нећу схватити ово : како је могуће да се нешто тако тешко и гломазно, као што је на пример ДЦ -10 подигне у ваздух заједно са тонама пртљага, двеста осамдесет путника и три биоскопа! Много ми је јасније како се авион спушта. Ја се, у ствари, не бојим летења него падања!”

РЕЧИ И ИЗРАЗИ

од падања (падање)	- ( of ) falling down	гломазно (гломазан)	- clumsy, bulky
законе (закон)	- law( s )	пртљага (пртљак)	- ( of ) luggage
аеродинамике (аеродинамика)	- ( of ) aerodynamics	спушта (спуштати)	- ( it ) lands ( to land )
схватити	- to understand, to grasp		

I - Заокружите шта је тачно према тексту

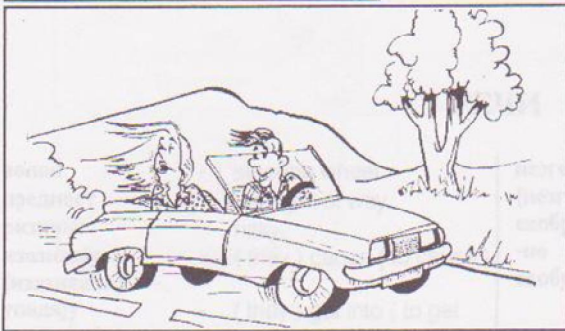
- а ) ДЦ - 10 је :
- а ) закон аеродинамике
  - б ) тип авиона
  - ц ) број путника
- б ) Путник се боји
- а ) летења
  - б ) падања
  - ц ) тежине авиона

II - Ставите речи у заградама у одговарајући облик

Путник се боји (падање).  
Путник се боји падања.

Многи људи се боје (летење) \_\_\_\_\_  
(брза вожња) \_\_\_\_\_  
(авиони) \_\_\_\_\_  
(висина) \_\_\_\_\_  
(велике брзине) \_\_\_\_\_  
(саобраћајна несрећа) \_\_\_\_\_

III - Погледајте слике и реците шта видите на њима





Испричајте једну ситуацију када сте се уплашили.



Напишите следећи текст као да се дешава у овом тренутку

Авион се спустио на писту. Путници су изашли из авиона. Отишли су у аеродромску зграду, сачекали пртљаг а затим ушли у аутобус. Аутобус је кренуо према центру града.

Авион се спушта ...

---

---

---

---

---





A

## КО ЈЕ БОЉИ ВОЗАЧ



Разговарају Снежана и Марко.

- МАРКО : Бојим се жена за воланом! Кад видим да жена вози, не прелазим улицу!
- СНЕЖАНА : Зашто!? Жене безбедније возе јер мање улазе у ризичне ситуације и мање изазивају саобраћајне несреће.
- МАРКО : Тачно. Мушкарци лакше упадају у незгоде али их и лакше решавају. Они брже мисле у војњи.
- СНЕЖАНА : Већина жена се плаши брзе војње али су због тога сигурније у саобраћају.
- МАРКО : Право да ти кажем, ја бих дозволио да ме жена вози али - само по дворишту.

## РЕЧИ

волан	- steering wheel	незгоде	- problem (s), trouble (s)
предност	- the right of way	(незгода)	
ризичне	- risky	саобраћајни, -на,	- traffic (adj)
изазивају	- ( they ) cause ( to cause )	-но	
(изазивати)		саобраћај, м	- traffic
упадају	- ( they ) get into ( to get		
(упадати)	into )		

I - Заокружите шта је тачно

Марко мисли о женама у саобраћају :

- а ) да су одлични возачи
- б ) да брзо размишљају у вожњи
- ц ) да су гори возачи од мушкараца

Снежана сматра :

- а ) жене се плаше, али су зато сигурније
- б ) Марко је у праву
- ц ) жене често изазивају саобраћајне несреће



РАД У ПАРОВИМА

Наставите дискусију коју су почели Марко и Снежана

а )

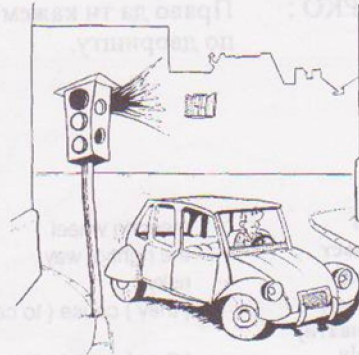
А

Б

Слажете се са Снежаном

Слажете се са Марком

б ) Кажите шта видите на сликама





Које опасне ситуације се плашите као пепак ? Опишите је кратко.



### РАЗГОВАРАЈМО

Како су људи некада путовали

- О чему су маштали наши преци?
- Да ли су могли да лете као ми данас?
- Ко је био Иван Сарић?

Како путујемо данас

- Која превозна средства постоје?
- Који начин путовања је најбезбеднији? Да ли се слажете с тим?
- Које су опасности у саобраћају?

Чиме најрадије путујете? Зашто?

### ОБЈАШЊЕЊА И УПУТСТВА

- 1) Поновите промену именица мушког рода на консонант (сугласник) - К у "Прегледу"
- 2) Поновите инструментал именица и придева у "Прегледу."



## JEDANAESTA LEKCIJA

## OBİČAJI

A

### OBİČAJI I NJIHOVO POREKLO



Mnogi narodni običaji nastali su u davna vremena. Zanimljivo je vratiti se u prošlost i otkriti njihovo poreklo.

Muškarac skida šešir kada mu se približava poznanik. S prijateljima se rukuje. Oba običaja potiču, verovatno, iz doba vitezova. Kada je susret dva viteza bio miroljubiv, skidali su šlemove.

Kada neko kine na mnogim jezicima se kaže "Na zdravlje!". Taj običaj, verovatno, potiče iz vremena kada je vladala teška bolest kuga. Ona je često počinjala kijanjem. Ljudi su zato, želeli dobro zdravlje onome koji kine.

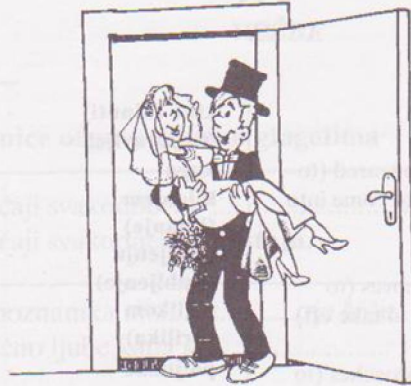
Poljubac je znak bliskosti među ljudima, ali može da izražava i zahvalnost, poštovanje ili saučešće. Običaj ljubljenja vrlo je rasprostranjen u Evropi i Americi.

Neki azijski narodi nemaju taj običaj.

Običaji danas brže nestaju nego ranije. Industrija, bioskop, televizija, utiču na način života. Tako mnogi narodi širom sveta polako menjaju i napuštaju svoje stare običaje.

## B

## SVADBENI OBIČAJI



Svadbene običaje su vrlo zanimljivi. Kod mnogih naroda sastavljanje ruku mladenaca označava početak njihove bračne zajednice. Negde se mladenci samo rukuju, negde sastavljaju prste. Oko ruku mlade i mladoženje stavlja se tkanina kojom se mladi par simbolično vezuje. Postoji, takode, običaj da mladoženja prenosi mladu preko kućnog praga. U nekim krajevima mlada je morala da se pokloni i poljubi prag. Time je ona odavala poštovanje mladoženjinoj kući i prihvatila je kao svoju.

### I - Zaokružite šta je tačno

- 1) Muškarac skida šešir:
  - a) kada mu se približava poznanik
  - b) kada je sam na ulici
  - c) kada vidi nepoznatog čoveka
- 2) Kaže se: "Na zdravlje!"
  - a) kada se izražava poštovanje
  - b) kada sretnete poznanika
  - c) kada neko kine
- 3) Sastavljanje ruku mladenaca označava:
  - a) početak bračne ceremonije
  - b) početak bračne zajednice
  - c) kraj bračne ceremonije

## REČI I IZRAZI

### A

<b>običaji (običaj)</b>	- custom(s)	<b>kine (kinuti)</b>	- (he) sneezes (to sneeze)
<b>poreklo</b>	- origin	<b>Na zdravlje!</b>	- Bless you! (Cheers!)
<b>nastali su (nastati)</b>	- (they) appeared (to appear, to come into being)	<b>kuga</b>	- plague
<b>davna (davni)</b>	- ancient	<b>kijanjem (kijanje)</b>	- (by) sneezing
<b>skida (skidati)</b>	- (he) removes (to remove, to take off)	<b>ljubljenja (ljubljenje)</b>	- (of) kissing
<b>šešir</b>	- hat	<b>prilikom (prilika)</b>	- On the occasion of (occasion), when
<b>približava se (približavati se)</b>	- (he) approaches (to approach)	<b>poljubac</b>	- kiss
<b>rukuje se (rukovati se)</b>	- (he) shakes hands (to shake hands)	<b>bliskosti (bliskost)</b>	- (of) closeness
<b>potiču (poticati)</b>	- (they) originate (to originate)	<b>izražava (izražavati)</b>	- expresses (to express)
<b>vitezova (vitez)</b>	- (of) knight(s)	<b>zahvalnost</b>	- gratitude
<b>na šlemovima (šlem)</b>	- (on) helmet(s)	<b>poštovanje</b>	- respect
		<b>saučešće</b>	- condolence, sympathy

### B

<b>svadbeni</b>	- wedding	<b>postoji</b>	- exist
<b>održali su se (održati se)</b>	- (they) survived (to survive)	<b>mlada</b>	- bride
<b>sastavljanje</b>	- joining, putting together	<b>mladoženja</b>	- bridegroom
<b>mladenaca (mladenci)</b>	- (of) newlyweds	<b>simbolično</b>	- symbolically
<b>označava (označavati)</b>	- (it) denotes (to denote)	<b>vezuje (vezivati)</b>	- (they) are tied (to tie)
<b>bračne zajednice (zajednica)</b>	- (of) marriage	<b>kućnog (kućni)</b>	- (of) house
<b>ceremonija</b>	- ceremony	<b>praga (prag)</b>	- (of) threshold
		<b>pokloni se (pokloniti se)</b>	- (she) bowed (to bow)
		<b>poljubi (poljubiti)</b>	- (she) kisses (to kiss)





## VEŽBE

### I - Dopunite rečenice odgovarajućim glagolima

Mnogi običaji svakodnevno ..... (nestajati-nestati)  
Mnogi običaji svakodnevno **nestaju**.

1. Kada je video poznanika ..... je šešir. (skidati - skinuti)
2. Prijatelji se obično ljube kada se..... (pozdravljati se - pozdraviti se)
3. Zbog drugog načina života mnogi narodi su odavno ..... stare običaje. (napuštati - napustiti)
4. Kada su .....ruke, počela je njihova bračna veza. (sastavljati - sastaviti)
5. Kada su došli do kuće, mladoženja je ..... mladu preko kućnog praga. (prenositi - preneti)
6. Kuga je često ..... jakim kijanjem. (počinjati - početi)

### II - Dopunite rečenice odgovarajućim glagolom

1. Bolest je počela iznenada. Obično mnoge bolesti ..... iznenada. (počinjati - početi)
2. Skinuo je šešir kada je sreo prijatelja. On uvek ..... šešir kad ga sretne. (skidati - skinuti)
3. Neki narodi su napustili svoje običaje. Neki danas polako ..... stare običaje. (napuštati - napustiti)
4. Preneo je mladu preko praga. Kod nekih naroda mladoženja uvek .....mladu preko praga. (prenositi - preneti)
5. Vezali su ruke mladencima. U nekim zemljama još uvek..... ruke mladencima. (vezivati - vezati)
6. Oni su se poljubili. Često se ..... kad se sretnu. (ljubiti se - poljubiti se)

### III - Napišite dve rečenice i upotrebite date glagole

1. (počinjati) \_\_\_\_\_
2. (početi) \_\_\_\_\_

### IV - Dopunite rečenice odgovarajućim rečima iz tabele

zemlja	stanovnik	čiji, -a, -e
1. Evropa	Evropljanin	evropski, -a, -o
2. Azija	Azijat	azijski, -a, -o
3. Afrika	Afrikanc	afrički, -a, -o
4. Amerika	Amerikanc	američki, -a, -o
5. Australija	Australijanc	australijski, -a, -o

1. U nekim (1. ....) zemljama postoji običaj ljubljenja sa prijateljima.
2. Neki (2. ....) narodi ne poznaju taj običaj.
3. U (5. ....) postoje zanimljivi svadbeni običaji.
4. Mnogi (3. ....) običaji se razlikuju od običaja u (1. ....).
5. Običaj ljubljenja je rasprostranjen u (4. ....).

### V - Dopunite rečenice odgovarajućim rečima

*venčati se*  
*venčanje*  
*venčani prsten (burma)*  
*venčаница*

1. U životu čoveka \_\_\_\_\_ je važan događaj.
2. Mlada nosi lepu \_\_\_\_\_.
3. Mladoženja daje mladi \_\_\_\_\_ prsten.
4. Moji prijatelji su se nedavno \_\_\_\_\_.





### VI - Stavite reči u zagradama u odgovarajuće oblike

1. Mlada se poklonila i poljubila kućni prag iz (poštovanje) prema mladoženjinoj kući.
2. Mnogi običaji dolaze iz (davna prošlost).
3. Običaj rukovanja potiče iz (vreme) vitezova.
4. Običaj ljubljenja potiče iz (novije vreme).
5. Ulaze u brak iz (ljubav).

### VII - Stavite reči u zagradama u odgovarajuće oblike

1. Jedan od (znakovi kuge) je kijanje.
2. Neki od (stari običaji) su nestali.
3. Jedna od (bračna ceremonija) je sastavljanje ruku mladenaca.
4. Neki od (evropski narodi) imaju običaj ljubljenja sa prijateljima.
5. Jedan od (najstariji običaji) je prenošenje mlade preko kućnog praga.

## C

### DA LI STE SUJEVERNI?

Na pitanje - Da li ste sujeverni? - ljudi obično odgovaraju: - Ne! - Pa ipak, kad dobiju sobu broj 13, mnogi gosti hotela pokušavaju da je zamene. Drugima taj broj ne znači ništa posebno. Kada ugledaju crnu mačku na ulici, mnogi prolaznici mirno nastavljaju put, ali ima i onih koji odmah prelaze na drugu stranu.....

### REČI I IZRAZI

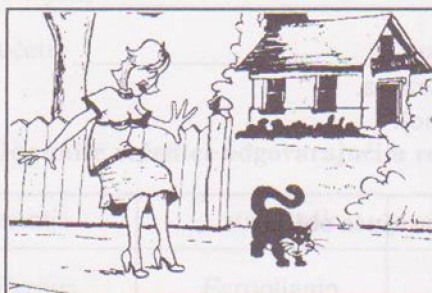
<b>sujeverni (sujeveran)</b>	- superstitious
<b>verovanje</b>	- belief
<b>sujeverje</b>	- superstition

### I - Odgovorite

1. Zašto neki ljudi ne vole broj 13?
2. Koji gosti hotela pokušavaju da zamene sobu sa brojem 13?
3. Da li svi prolaznici prelaze na drugu stranu ulice kada ugledaju crnu mačku?



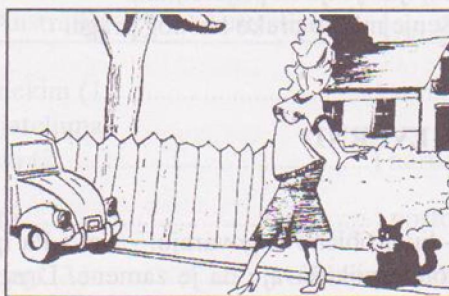
II - Pogledajte crteže o susretu jedne žene sa crnom mačkom.  
Ispričajte priču kao da sada posmatrate taj događaj na ulici.  
Uz slike upotrebite date glagole.



ići  
zaustavljati se  
prelaziti



stajati  
razmišljati



prelaziti  
okretati se  
(nailaziti)  
dolaziti



skakati  
zaustavljati se  
posmatrati



Vi niste sujeverni ali ipak .....  
- neki predmeti vam donose sreću  
- imate "srećne" i "nesrećne" brojeve  
- čitate horoskop

**Dopunite sledeći tekst. Izaberite perfektivni ili imperfektivni oblik datih glagola**

- Pre pola sata sam video neobičan događaj. Jedna žena je išla ulicom. Iznenada je (1) ..... crnu mačku ispred sebe. Odmah se (2) ..... Nekoliko trenutaka je (3) ..... a onda je (4) ..... na drugu stranu ulice. Nije (5) ..... da (6) ..... auto. U posljednjem trenutku automobil se (2) ....., žena je skočila na drugu stranu. Mačka je sve vreme posmatrala šta se (7) .....

- |                                    |                             |
|------------------------------------|-----------------------------|
| (1) ugledati - gledati             | (5) primetiti - primećivati |
| (2) zaustviti se - zaustavljati se | (6) doći - dolaziti         |
| (3) stati - stajati                | (7) desiti se - dešavati se |
| (4) poći - polaziti                |                             |

**D MASLINA STARA 2500 GODINA**

Na obali južnog Jadrana ima mnogo maslinjaka. Po starom običaju, muškarac je pre ženidbe morao da zasadi desetak stabala maslina. Te masline su se gajile s posebnom pažnjom i zadovoljstvom. Rasle su zajedno sa decom koja su se među maslinama igrala. Ne zna se da li je iz takve ljubavi izrasla i najstarija maslina ovog kraja. Ona ima, veruje se, oko 2500 godina. Ovo staro drvo je pobedilo vreme i prolaznost.

**REČI**

<b>maslina</b>	- olive-tree	<b>stablo</b>	- tree (trunk)
<b>južni</b>	- south, southern	<b>maslinjak</b>	- olive grove
<b>Jadran</b>	- the Adriatic (Sea)	<b>rasti</b>	- to grow
<b>zasaditi</b>	- to plant	<b>izrasti</b>	- to grow (up)
<b>prethodno</b>	- previously	<b>prolaznost</b>	- transiency

**I - Zaokružite šta je tačno**

Muškarac je morao da zasadi masline

- a) pre braka
- b) u braku
- c) kada dobije decu



Jedno zanimljivo drvo na južnom Jadranu je

- a) najstarije
- b) najveće
- c) najlepše

Saditi masline pre braka je

- a) vrlo stari običaj
- b) novi običaj
- c) nije običaj



### **RAD U PAROVIMA**

Razgovarajte u parovima o svadbenim običajima koji postoje u vašem kraju. Možda znate neki vrlo stari običaj koji je nestao.

Postoji li ceremonija sastavljanja ruku, prenošenja mlade preko praga ili nešto slično i u vašim krajevima?



### **Prepričajte priču o staroj maslini**



### **RAZGOVARAJMO**

#### ***O običajima ...***

Iz kog vremena je običaj rukovanja?  
Gde postoji običaj ljubljenja?  
Postoje li takvi običaji i u vašoj zemlji?

Da li se razlikuju običaji u gradu i na selu?  
Ispričajte neki zanimljiv običaj iz vaše zemlje, ili neki drugi koji znate.



### **O sujeverju ...**

Šta je sujeverje?

Recite neki primer sujeverja u vašem narodu. Da li znate poreklo tih verovanja.

Da li ste vi sujeverni?

Šta mislite o broju 13?

Šta vam donosi sreću?

Čitate li horoskop u novinama?

U kom znaku ste rođeni?

Koliko verujete astrolozima?

### **OBJAŠNJENJA I UPUTSTVA**

U srpskom jeziku glagoli se dele na dve vrste: imperfektivne (nesvršene) i perfektivne (svršene) glagole. Imperfektivnim (nesvršenim) glagolima se označava da radnja traje neograničeno ili neko vreme.

Prijatelji se **pozdravljaju** na ulici.

Perfektivnim (svršenim) glagolima se označava jedan trenutak neke svršene radnje.

**Skinuo** je šešir kada je sreo prijatelja.

## ДВАНАЕСТА ЛЕКЦИЈА

## КОСМОС

А

### ЛЕТЕЋИ ТАЊИР



“Једне ноћи, док сам се колима враћала кући, слушала сам музику са радија. Одједном, непријатно пиштање је прекинуло музику. У истом часу, приметила сам да се нешто спушта са неба правећи велику буку. Кретало се полако према мојим фаровима. Неко време објекат је кружио, затим је почео да се удаљава и - више га није било.”

Овако је једна жена испричала свој сусрет са летећим тањиром.

Велики број људи верује да летећи тањирци постоје. Они мисле да живот мора постојати и на другој планети.

Осим тога људи имају потребу да маштају. Затим, човек се увек нада и то најбољем. Због тога верују да негде живе ванземаљска бића која су боља и паметнија од нас. Надају се да ће добро победити зло.

Б

### ВАНЗЕМАЉЦИ ДОЛАЗЕ

Пре више од пола века глумац Орсон Велс је изазвао масовну панику међу Американцима емитујући радио-драму "Рат светова". Радио пренос доласка Марсоваца био је врло уверљив и само мали проценат америчких слушалаца сачувао је присебност. Многи људи су напустили куће и кренули са породицама и најпотребнијим стварима не знајући куда. Бежећи, преплашени људи су закрчили путеве хиљадама аутомобила.....



Тако је било некад. А како би се ми данас понашали у тој ситуацији?

Многи психијатри, психолози и социолози покушали су да дају одговор на то питање. Њихова мишљења су веома различита. Неки сматрају да би долазак ванземаљаца изазвао панику, други верују да се људи не би уплашили. Трећи су уздржани јер не могу предвидети како би људи реаговали у таквој, изузетној ситуацији.

#### I - Заокружите шта је тачно

1. Жена је опазила необичан предмет

- a ) враћајући се кући
- б ) у кући
- ц ) испред куће

2. Непознат објекат

- a ) кретао се правевћи велику буку
- б ) није правио буку
- ц ) није се кретао

3. Пре пола века панику међу Американцима изазвала је

- a ) радио-драма "Рат светова"
- б ) долазак Марсоваца
- ц ) истинита вест о Марсовцима

4. Слушајући радио-драму

- a ) сви амерички слушаоци су се преплашили
- б ) сви су сачували присебност
- ц ) неки су сачували присебност

#### РЕЧИ И ИЗРАЗИ

### A

летели	- flying	узбуђена (узбуђен)	- excited
тањир	- saucer	на планети	- ( on ) planet
пиштање	- whistling	( планета )	
приметити	- to notice	заувек	- forever, for good
спуштају	- ( it ) landed	нада	- hope
( спуштати се )	to land	бића ( биђе )	- creature ( s )
према	- ( towards )	добро	- the good
фаровима(фар)	headlight ( s )	зло	- the bad
кружно је	- ( it ) circled ( to	маштају ( маштати )	- ( they ) imagine
( кружити )	circle )		to imagine
објекат	- object		



## Б

масовну (масован)	- massive	лажна (лажан)	- false
панику (паника)	- panic	психијатри (психијатар)	- psychiatrist (s)
емитујући (емитовати)	- broadcasting (to broadcast)	социолози (социолог)	- sociologist (s)
радио-драму	- radio play	уздржани (уздржан)	- restrained, reserved
уверљив	- convincing	предвидети	- to predict
присебност	- calmness	реаговали би (реаговати)	- ( they ) would react ( to react )
бежећи	- running away	у изузетној (изузетан)	- (in) exceptional
преплашени (преплашен)	- frightened, scared		
закрчили су (закрчити)	- (they) jammed (to jam)		
вест	- news		
истинита (истинит)	- true		



## ВЕЖБЕ

!- Повежите дате реченице помоћу везника ДОК

Емитовао је радио-драму. Изазвао је панику међу слушаоцима.  
Док је емитовао радио-драму изазвао је панику међу слушаоцима.  
Изазвао је панику међу слушаоцима док је емитовао радио-драму.

1. Слушали су драму " Рат светова ". Веома су се уплашили.
2. Враћала се колима кући. Приметила је нешто необично на небу.
3. Објекат се спуштао. Правио је велику буку.
4. Слушали су драму. Сачували су присебност.
5. Напуштали су куће. Узимали су најнужније ствари.
6. Бежали су од куће. Закрчили су путеве хиљадама аутомобила.

II - Замените подвучене речи одговарајућим глаголским обликом.

VI - Допуните реченицу везницима : **ПРЕМА, КА, МЕЂУ, ОД, У, СА**

Док сам се враћала кући колима, чула сам непријатно пиштање.  
Враћајући се кући колима, чула сам непријатно пиштање.

1. Док се објекат спуштао, правио је велику буку.
2. Док су бежали, преплашени људи су закрчили путеве.
3. Док су слушали радио-драму, многи су се уплашили.
4. Док је возила ауто, слушала је музику.
5. Док је причала своју причу, била је узбуђена.
6. Док су напуштали куће, узимали су најнужније ствари.

III- Напишите две реченице са везником ДОК а затим их замените глаголским обликом као у вежби II

1. Док \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

2. Док \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

IV - Изаберите одговарајућу реч и допуните реченице

а) машта      маштати      маштовит, а, о

Деца воле да \_\_\_\_\_ . Зато кажемо да су деца \_\_\_\_\_

и да имају богату \_\_\_\_\_

б) лаж      лагати      лажан, а, о

Вест о Марсовцима је била \_\_\_\_\_ . Многи нису знали да је

то била \_\_\_\_\_ . Нису веровали да су људи на радију \_\_\_\_\_

ц) истина                      говорити истину                      истинит, а, о

Родитељи уче децу да увек \_\_\_\_\_

Вест је била \_\_\_\_\_.

\_\_\_\_\_ може понекад да буде врло непријатна.

V - а) Речи из круга ставите на одговарајуће место у табели

именица	придев ( какав, -а, -о )
паника	
зло	



б) Започете реченице са леве стране повежите са одговарајућим деловима са десне стране

Људи су осећали ..... да ће добро победити зло.

Многи се надају ..... врло су различита.

Мишљења о непознатим летелим објектима..... масовну панику

Неки верују да су ванземаљци зла бића ..... паничан страх.

Орсон Велс је својом драмом изазвао ..... а неки да су бољи од нас.



VI - Допуните реченицу везницима : **ПРЕМА, КА, МЕЂУ, ОД, У, СА**

1. Приметила сам да се ..... неба спушта нешто необично.
2. .... многим породицама је наступила паника.
3. Жена је узбуђено испричала свој сусрет ..... летећим тањиром.
4. Неки ..... слушалаца су сачували присебност.
5. Радио драма је изазвала панику ..... Американцима.
6. Објекат је ишао ..... мојим фаровима.
7. Многи су трчали ..... својим аутомобилима.

VII - Довршите реченице

Многи људи верују у (летећи тањир) .  
Многи људи верују у летеће тањире.

1. Многи људи верују у (ванземаљци) \_\_\_\_\_

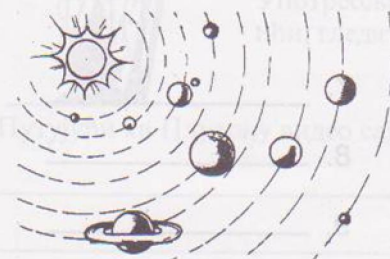
(долазак) Марсоваца \_\_\_\_\_

(живот) на другој планети \_\_\_\_\_

(победа) добра над злом \_\_\_\_\_

Ц

СУНЧЕВ СИСТЕМ



Земља је једна од девет планета које круже око Сунца. Ове планете чине Сунчев систем који је, вероватно, настао од прашине и гасова пре 4600 милиона година. Зна се да је само Земља насељена. Једино на њој има воде и атмосфере без чега нема живота.

### РЕЧИ И ИЗРАЗИ

сунчев (сунце) - solar (sun)  
 систем - system  
 од прашине (прашина) - (from) dust

од гасова (гас) - (from) gas (es)  
 атмосфере - atmosphere  
 (атмосфера)

#### I - Заокружите шта је тачно

- а) Земља је  
 б) девета планета Сунчевог система  
 ц) једна од девет планета Сунчевог система

- а) планета која са још девет других чини Сунчев систем  
 б) воде и атмосфере  
 в) прашине и гасова  
 г) девет планета

#### II - Помоћу следеће табеле направите :

Назив планете	Пречник	Удаљеност од Сунца
		

а) редослед од највеће до најмање планете

	километара	километара
Уран	52000	2870 милиона
Сатурн	120860	1427 милиона
Јупитер	142800	778 милиона
Венера	12100	108 милиона
Меркур	4880	58 милиона
Плутон	3000	5950 милиона
Нептун	48400	4497 милиона
Марс	6790	228 милиона
Земља	12756	150 милиона

1. \_\_\_\_\_ 4. \_\_\_\_\_ 7. \_\_\_\_\_  
 2. \_\_\_\_\_ 5. \_\_\_\_\_ 8. \_\_\_\_\_  
 3. \_\_\_\_\_ 6. \_\_\_\_\_ 9. \_\_\_\_\_

б ) редослед планета према удаљености од Сунца

- |          |          |          |
|----------|----------|----------|
| 1. _____ | 4. _____ | 7. _____ |
| 2. _____ | 5. _____ | 8. _____ |
| 3. _____ | 6. _____ | 9. _____ |

III - Ставите заменицу ШТА у одговарајући облик

Од ( шта ) је настао Сунчев систем ?  
Од чега је настао Сунчев систем ?

1. Око ( шта ) круже планете ?
2. Без ( шта ) нема живота ?
3. По ( шта ) се зна да на Месецу нема живота ?
4. О ( шта ) је причала једна жена ?
5. ( шта ) су људи стигли на Месец ?



Гледајући слику "Сунчев систем " и користећи табелу, постављајте питања саговорнику о Сунчевом систему. Тражите податке о

- величини
- редоследу
- изгледу планета
- условима за живот



Опишите путовање ка далекој планети. Употребљавајте одговарајуће облике глагола: путовати, ићи, гледати, разговарати, пролазити.

Путујући ка Плутону видео сам ..... \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_



# Д

## ХАЛЕЈЕВА КОМЕТА

"Сећам се појаве Халејеве комете 1910. године. неколико дана пре тога догађаја прочитао сам у новинама да ће се ускоро појавити репата звезда. Причало се да би звезда могла уништити Земљу својим репом пролазећи сувише близу ње. Са страхом сам очекивао ту ноћ.

Заиста, репата звезда се појавила. Била је мало већа и сјајнија од највеће звезде, а њен реп није био тако сјајан као на сликама из новина. Био сам врло разочаран. Касно ноћу вратио сам се кући уморан и узбуђен."

Из књиге "Београд у сећањима"

### РЕЧИ

комета	- comet
сећати се	- to remember
догађај	- event
репат	- tailed, having a tail
уништити	- to destroy

реп	- tail
разочаран	- disappointed
сјајан	- bright, brilliant
узбуђен	- thrilled, excited

### 1- Заокружите шта је тачно

1. Прочитао је у новинама
- а ) да ће репата звезда уништити Земљу
  - б ) да ће се појавити репата звезда
  - ц ) да се неће појавити репата звезда

2. Звезда која је прошла небом
- а ) била је као обична звезда
  - б ) имала је врло сјајан реп
  - ц ) била је мало већа од обичне звезде

3. Био је разочаран, јер
- а ) репата звезда се није појавила
  - б ) није била много већа и сјајнија од обичне звезде
  - ц ) није добро видео звезду



### РАД У ПАРОВИМА

А

Б

Тврдите да сте видели летећи тањир.  
Причајте свој необичан доживљај . . .  
( - шетајући по парку, одједном сте  
угледали . . . . .  
- седећи у соби увече, видели сте  
неко необично светло кроз прозор . . . )

Ви покушавате да убедите  
саговорника да не постоје  
ванземаљци и летећи тањир.  
То што је видео можда је била  
звезда или планета, можда  
авион . . . . .



Напишите укратко како бисте реаговали у сусрету са  
ванземаљцима

---

---

---



### РАЗГОВАРАЈМО

О ванземаљцима

- Шта многи људи мисле о летећим тањирима ?
- Шта многи мисле о ванземаљцима?
- Шта се десило у Америци када је Орлсон Велс емитовао драму "Рат светова"?
- Шта су радили људи који нису сачували присебност ?
- Познајете ли некога ко тврди да је видео летећи тањир ?
- Да ли сте читали неку занимљиву причу о летећим тањирима ?

Можда сте гледали неки занимљив филм о ванземаљцима ?  
Испричајте неку занимљиву сцену из филма.

### ОБЈАШЊЕЊА И УПУТСТВА

- 1) Везник ДОК везује временску реченицу чија се радња дешава истовремено са радњом у главној реченици.

Док су слушали драму, многи су се плашили.

- 2) Глагол са везником ДОК може се заменити глаголским прилогом садашњим ако је у обе реченице исти субјекат.

Док су слушали драму, многи су се уплашили.  
Слушајући драму, многи су се уплашили.

Заштруките шта је тачно

1. Прочитајте и објашните

- a) Да ли радња из филма
- b) да се дешава истовремено
- c) да се неће појавити

2. Заштруките једну реченицу

- a) Док је радио, он је видео
- b) Док је радио, он је слушао
- c) Док је радио, он је слушао

3. Да ли је филм интересантан ?

- I) Шта многи мисле о филму ванземаљцима ?
- II) Шта многи мисле о филму ванземаљцима ?
- III) Шта се дешава у филму ванземаљцима ?
- IV) Шта су радња филма који је интересантан ?
- V) Који је филм интересантан ?